

Европейска
статистическа
система

ДОКЛАД ОТ ПАРТНЬОРСКА ПРОВЕРКА¹

ОТНОСНО СЪОТВЕТСТВИЕТО С КОДЕКСА НА ЕВРОПЕЙСКАТА
СТАТИСТИЧЕСКА ПРАКТИКА И ДОПЪЛНИТЕЛНОТО УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ
И РАЗВИТИЕ НА НАЦИОНАЛНАТА СТАТИСТИЧЕСКА СИСТЕМА

БЪЛГАРИЯ

Марийо Бруун
Джорди дел Бас
Хелена Отосън
Кийс Зеленберг

Април 2022

¹ Преводът на документа от английски на български език е извършен от лицензиран преводач, който удостоверява с подписа си верността му.

СЪДЪРЖАНИЕ

1	ОБОБЩЕНИЕ.....	3
2	ВЪВЕДЕНИЕ.....	15
3	КРАТКО ОПИСАНИЕ НА НАЦИОНАЛНАТА СТАТИСТИЧЕСКА СИСТЕМА.....	17
4	НАПРЕДЪК / ПРОГРЕС ПРЕЗ ПОСЛЕДНИТЕ ПЕТ ГОДИНИ	21
5	СЪОТВЕТСТВИЕ С КОДЕКСА НА ЕВРОПЕЙСКАТА СТАТИСТИЧЕСКА ПРАКТИКА И БЪДЕЩА ОРИЕНТАЦИЯ.....	23
5.1	СИЛНИ СТРАНИ НА НСИ И УЧАСТВАЩИТЕ ДРУГИ ОРГАНИ НА СТАТИСТИКАТА ВЪВ ВРЪЗКА С ТЯХНОТО СЪОТВЕТСТВИЕ С КОДЕКСА НА ЕВРОПЕЙСКАТА СТАТИСТИЧЕСКА ПРАКТИКА.....	23
5.2	ВЪПРОСИ И ПРЕПОРЪКИ	25
5.2.1	ГАРАНТИРАНЕ НА ПРОФЕСИОНАЛНАТА НЕЗАВИСИМОСТ	25
5.2.2	ОСИГУРЯВАНЕ НА АДЕКВАТНИ ФИНАНСОВИ И ЧОВЕШКИ РЕСУРСИ	29
5.2.3	УКРЕПВАНЕ НА КООРДИНАЦИЯТА И ВИДИМОСТТА НА КАЧЕСТВОТО В БЪЛГАРСКАТА СТАТИСТИЧЕСКА СИСТЕМА.....	30
5.2.4	ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА РАЗВИВАЩАТА СЕ СРЕДА НА ДАННИТЕ	33
5.2.5	УКРЕПВАНЕ НА СЪТРУДНИЧЕСТВОТО С ШИРОКАТА ОБЩЕСТВЕННОСТ	36
5.3	МНЕНИЯ НА НСИ В КАЧЕСТВОТО МУ НА НАЦИОНАЛЕН КООРДИНАТОР НА НСС И ПАРТНЬОРСКАТА ПРОВЕРКА ОТНОСНО ТЕЗИ ПРЕПОРЪКИ, КЪДЕТО ТЕ СЕ РАЗЛИЧАВАТ ОТ ОЦЕНКАТА НА ЕКСПЕРТИТЕ ОТ ПАРТНЬОРСКАТА ПРОВЕРКА.....	37
	АНЕКС А - ДНЕВЕН РЕД НА ПОСЕЩЕНИЕТО.....	38
	АНЕКС Б - СПИСЪК НА УЧАСТНИЦИТЕ	56

1 ОБОБЩЕНИЕ

Българската статистическа система има ясна и силна законова основа в Закона за статистиката, подпомогната от няколко закона, уреждащи услугите в публичната администрация. Законът за статистиката създава Националната статистическа система и нейните участници като определя Националния статистически институт за координатор на статистическите дейности. Седалището на Националния статистически институт е в столицата София, а има и шест териториални статистически бюра в страната. Другите участници в българската статистическа система са Българската народна банка и другите национални органи, които разработват, произвеждат и разпространяват европейска статистика.

Националният статистически институт има ясен мандат да координира всички статистически дейности, свързани с разработването, производството и разпространението на национална и европейска статистика. Координацията се осъществява от Националния статистически съвет, състоящ се от всички производители на официална статистика и от представителите на важните заинтересовани страни. Националният статистически институт е изготвил Стратегията за развитие на българската статистическа система 2021 - 2027 г. и Националната статистическа програма съвместно с другите национални органи, които разработват, произвеждат и разпространяват официална статистика, както и с други заинтересовани страни. Този стратегически документ излага основните цели за гарантиране на съвременна и ефективна статистическа система, високо качество и доверие в официалната статистика, включително чрез систематичен подход за управление на качеството и прехода от статистически данни към статистическа информация с добавена стойност и активното сътрудничество с националните и международните партньори. Националната статистическа програма представя годишна работна програма; Националният статистически съвет дава консултации относно нейното разработване. Накрая програмата се приема от Министерския съвет и в нея се определят задачите на Националния статистически институт и другите национални органи за годината.

Фундаменталният принцип за професионална независимост е изрично установен в Закона за статистиката и значението му е ясно признато навсякъде в българската статистическа система и извън нея. Професионалната независимост е призната както от потребителите, така и от доставчиците на данни, необходими за производството на официална статистика, и тяхното доверие в статистиката и в Националния статистически институт като професионален независим производител е високо. Това доверие също се споделя от важни потребители като научната общност и медиите.

Законът за статистиката позволява на Националния статистически институт да използва административни данни за статистически цели и задължава други органи, които поддържат регистри за публични цели, да предоставят данни на Националния статистически институт при поискване и безплатно.

Системата за управление на качеството на Националния статистически институт е добре разработена и документирана. Тя се основава на сертифициране по ISO. Националният статистически институт е сертифициран по ISO 9001 от седем години,

а наскоро е сертифициран и за информационна сигурност по ISO 27001. Впоследствие през 2020 г. Националният статистически институт инкорпорира системите за качество и за информационна сигурност в Интегрирана система за управление. Тази силна позиция по отношение на качеството и информационната сигурност дава възможност на Националният статистически институт да координира качеството в българската статистическа система и да участва активно в по-широката среда на данните в България и в стратегията за електронно управление. В допълнение докладите за качество за статистическия продукт лесно могат да бъдат открити на Интернет страницата на Националният статистически институт.

Статистическата информация се разпространява според календар за публикациите на интернет страницата на Националният статистически институт и чрез информационната система Инфостат. Голяма част от информацията е пряко налична, но Националният статистически институт също може да предоставя информация по поръчка при поискване. Редовно се наблюдава степента на удовлетвореност на потребителите.

В допълнение Националният статистически институт използва различни канали за подобряване на комуникацията с потребителите и за получаване на обратна връзка, напр. прессъобщения, изпращане по електронната поща на официална статистическа информация до медиите, както и чрез акаунтите си във Facebook, YouTube и Instagram.

Работната атмосфера в Националният статистически институт е приятелска и кооперативна. Целите и на обучителните, и на работните процеси са добри статистически процеси с висококачествени резултати. Работната среда е подкрепяща и приобщаваща и се предоставят възможности на персонала за подпомагане на кариерното развитие.

Националният статистически институт е постигнал значителен напредък от партньорската проверка през 2014 г., в частност в три области: модернизация на статистическите процеси, включително прилагането на стандарти; разширяване на модернизацията на организацията и ефективност на разходите; подобряване на услугите за потребителите.

Важно събитие за признаването на неговата професионална независимост от правителството беше подписването на Ангажимента за доверие в статистиката от министър-председателя през 2021 година. Екипът за партньорска проверка насърчава Националният статистически институт да работи активно със съответните държавни органи, за да гарантира още по-голяма професионална независимост.

Като цяло екипът за партньорска проверка счита, че българската статистическа система има високо ниво на съответствие с Кодекса на европейската статистическа практика и напредъкът от партньорската проверка през 2014 г. е положителен. Въпреки това екипът за партньорска проверка идентифицира две препоръки, свързани със съответствието, както и 20 препоръки, свързани с подобрения, групирани в пет основни раздела.

ПРЕПОРЪКИ

I. Гарантиране на професионалната независимост

Значението и практическото прилагане на професионалната независимост изглежда са ясно признати в българската статистическа система и извън нея. Независимо от това Кодексът на европейската статистическа практика предвижда процедурите за подбор и назначаване на ръководител на Националния статистически институт да бъдат прозрачни и основани само на професионални критерии. В България няма установен процес и критерии за назначаване на председател на Националния статистически институт.

За съответствие с Кодекса на европейската статистическа практика екипът на партньорската проверка препоръчва:

1. Министерският съвет следва да установи ред за подбор и назначаване на председателя на Националния статистически институт, като гарантира прозрачността на процедурата и назначаването само по професионални критерии. (За съответствие: Кодекс на европейската статистическа практика, индикатор 1.8)

Друг аспект от осигуряването на професионална независимост е изрично да се посочи, че ръководителят на Националния статистически институт носи изключителната отговорност за вземането на всички статистически решения и за гарантиране на това, че официалната статистика се изготвя независимо, включително вземането на решения относно съдържанието и графика на статистическите публикации. В това отношение настоящата ситуация в практиката в България трябва да бъде формализирана чрез привеждане на правната рамка в съответствие с Кодекса на европейската статистическа практика.

За съответствие с Кодекса на европейската статистическа практика екипът на партньорската проверка препоръчва:

2. Министерският съвет следва да предприеме всички необходими стъпки за изменение на статистическата правна рамка, за да изясни ролята, отговорностите и прерогативите на председателя на Националния статистически институт и на ръководителите на други национални органи, когато е необходимо, по-специално да установи, че председателят носи единствената отговорност за вземането на решения относно статистическите методи, стандарти и процедури, както и относно съдържанието и графика на статистическите публикации. (За съответствие: Кодекс на европейската статистическа практика, индикатори 1.4 и 1.3)

Съществуващата договореност, свързана с достъпа преди публикуване до статистика, включва няколко конкретни заинтересовани страни, които имат общ достъп преди публикуване до всички статистики. Съответната разпоредба обаче не изяснява, че изпращането на информация преди официалното ѝ разпространение представлява достъп преди публикуване, който следва да остане по изключение. Разпоредбата също така нито установява, нито се позовава на действителните мерки, въведени за такъв достъп, по-специално по отношение на строгите условия за ембарго. Това може

да се подобри чрез уточняване кои статистически данни подлежат на достъп преди пускане, кой получава достъп и кога, както и причините за достъп във всеки конкретен случай. Това би подобрило спазването на критериите в Кодекса на европейската статистическа практика, според които достъпът преди публикуване трябва да бъде ограничен и оправдан.

За подобряване, надвишаващо съответствието с Кодекса на европейската статистическа практика, екипът на партньорската проверка препоръчва:

3. *Националният статистически институт следва да преразгледа договореностите за предварителен достъп, особено във връзка с обяснението на причините за предварителен достъп, ограничаване на обхвата на предварителния достъп до добре обосновани случаи и постигане на по-видими договорености. (За подобрене: Кодекс на европейската статистическа практика, индикатор 6.7)*

И в трите други проверени национални органа (отдел „Агростатистика“ към Главна дирекция „Земеделие и регионална политика“ в Министерството на земеделието, дирекция „Анализ, планиране и прогнозиране“ и отдел „Медицинска експертиза на работоспособността и трудовите злоупотреки“ в Националния осигурителен институт, Дирекция „Мониторинг и оценка на околната среда“ към Изпълнителната агенция по околна среда) има силен ангажимент към статистическата работа сред отговорниците за статистиката. Потребителите на статистика и доставчиците на данни също трябва да са наясно с ролята на тези органи като производители на официална статистика. Съществува необходимост от същата осведоменост в самите тези органи.

За подобряване, надвишаващо съответствието с Кодекса на европейската статистическа практика, екипът на партньорската проверка препоръчва:

4. *Останалите три прегледани национални органа (отдел „Агростатистика“ в Министерството на земеделието, дирекция „Анализ, планиране и прогнозиране“ и отдел „Медицинска експертиза на работоспособността и трудовите злоупотреки“ в НОИ, дирекция „Мониторинг и оценка на околната среда“ в Изпълнителната агенция по околна среда) трябва да повишат прозрачността и видимостта на тяхната роля за изготвяне на статистика, включително чрез разясняване на тяхната професионална независимост и статистически дейности, въз основа на тяхната статистическа работна програма, както вътрешно, така и външно. (За подобрене: Кодекс на европейската статистическа практика, индикатори 1.3 и 1.5)*

В два от другите прегледани национални органа (Националния осигурителен институт и Изпълнителната агенция по околна среда) статистическите задачи и различните административни задачи се изпълняват от един и същи персонал. Трябва да се предприемат действия за разграничаване на тези роли или чрез разделянето им между различни служители, или като се гарантира, че както хората, които отговарят за тези задължения, така и техните колеги от работата във и извън институциите знаят каква е съответната им роля. Това би гарантирало, че принципите за статистическо

производство се следват при работа със статистически задачи и не се прилагат за други задачи.

За подобряване, надвишаващо съответствието с Кодекса на европейската статистическа практика, екипът на партньорската проверка препоръчва:

5. Националният осигурителен институт и Изпълнителната агенция по околна среда трябва да разграничат статистическите отговорности и задачи в своите организации; организационната структура и правилата следва да съдържат ясно разграничение между тяхната роля в изготвянето на европейска статистика и други роли. (За подобрене: Кодекс на европейската статистическа практика, индикатор 1.3)

II. Гарантиране на адекватни финансови и човешки ресурси

Капацитетът за привличане и задържане на таланти е от решаващо значение за уместността и устойчивостта на Националния статистически институт, но остава предизвикателство. Сегашните усилия за кариерно развитие и скромните увеличения на заплатите са безспорни, но недостатъчни. Ниските заплати в държавната администрация (като цяло) и в Националния статистически институт (в частност) са повсеместен проблем.

За подобряване, надвишаващо съответствието с Кодекса на европейската статистическа практика, екипът на партньорската проверка препоръчва:

6. Националният статистически институт трябва да проучи начини за ангажиране със съответните заинтересовани страни за справяне с текущите ограничения на заплатите и за идентифициране на вътрешни решения за тези ограничения, като например чрез повишаване на ефективността или чрез организационни промени. (За подобрене: Кодекс на европейската статистическа практика, индикатори 3.1 и 10.4)

Перспективите за обучение и уникалността на това, което може да се научи в Националния статистически институт, са основни стимули за привличане и задържане на таланти в организацията. Въпреки това обменът на експертен опит между персонала и мобилността между отделите са ограничени в контекст, в който работната среда не е благоприятна за обмен на идеи и творчески работни взаимодействия.

За подобряване, надвишаващо съответствието с Кодекса на европейската статистическа практика, екипът на партньорската проверка препоръчва:

7. Националният статистически институт трябва да разработи стимули за привличане и задържане на персонал по по-систематичен и планиран начин и да въведе механизми за осигуряване на обмен на знания, кариерно развитие и възможности за кариера. (За подобрене: Кодекс на европейската

статистическа практика, индикатори 3.1 и 7.6)

Националният статистически институт следва цялостен годишен план за обучение, базиран на годишна оценка на персонала. Изготвянето на индивидуалните планове за обучение обаче не се основава на съвместна диагностика, включваща персонала, а в годишните планове за обучение липсва средносрочна перспектива за кариерно развитие. Обучението включва предимно външни курсове и не използва възможностите за използване на вътрешни знания и опит - основна добавена стойност на организацията.

За подобряване, надвишаващо съответствието с Кодекса на европейската статистическа практика, екипът на партньорската проверка препоръчва:

8. Националният статистически институт трябва да гарантира, че подходът към обучението включва както вътрешни, така и външни източници, и се основава на цялостна оценка на потребностите, която е разработена в консултация със служителите и е свързана със средносрочните им планове за кариерно развитие. (За подобрене: Кодекс на европейската статистическа практика, индикатори 7.6 и 3.1)

III. Укрепване на координацията и видимостта на качеството в българската статистическа система

Националният статистически институт има ясен мандат да координира статистическите дейности в България. Координацията би имала полза от наличието на постоянен орган за производителите на европейска статистика, където координацията може да се осъществява ефективно. Такъв постоянен орган следва да се състои само от производители на статистика, за да позволява координация, насоки и сътрудничество само от гледна точка на производителите на статистика. Националният статистически съвет трябва да се концентрира върху въпроси, които са от значение както за производителите на статистика, така и за другите заинтересовани страни.

За подобряване, надвишаващо съответствието с Кодекса на европейската статистическа практика, екипът на партньорската проверка препоръчва:

9. Националният статистически институт, в сътрудничество с другите национални органи, разработващи, произвеждащи и разпространяващи европейска статистика, трябва да засили координационните дейности в българската статистическа система чрез въвеждане на структурирани и редовни процедури за предоставяне на методологически и други насоки, както и чрез споделяне на добри практики и инструменти с други национални органи. Официален механизъм за координация следва да бъде насочен единствено към други национални органи. (За подобрене: Кодекс на европейската статистическа практика, индикатор 1bis.1)

Националният статистически институт активно е разработил своята система за управление на качеството и информационната сигурност. Въпреки че системата за управление на качеството е актуализирана, националните насоки за качество не са адаптирани към тази нова система за управление на качеството и следователно са остарели. Трябва да се продължи разработването на ревизираните насоки за качество и да се осигури подкрепа за тяхното прилагане. Освен това, въпреки че Националният статистически институт е в състояние да изпълни тази координационна задача, той също така се нуждае от подходящо финансиране за това.

За подобряване, надвишаващо съответствието с Кодекса на европейската статистическа практика, екипът на партньорската проверка препоръчва:

10. Националният статистически институт, в сътрудничество с другите национални органи, разработващи, произвеждащи и разпространяващи европейска статистика, трябва да приеме активен подход при координирането на развитието на управлението на качеството сред другите национални органи и да разработи актуални национални насоки за качество, както и да подкрепи тяхното прилагане чрез обучение на персонала и редовно наблюдение. Националният статистически институт трябва да работи за получаване на подходящо финансиране с цел подпомагане на необходимата координация. (За подобрение: Кодекс на европейската статистическа практика, индикатор Ibis.2 и 3.1)

Другите три прегледани национални органа, разработващи, произвеждащи и разпространяващи европейска статистика, не предлагат календар за публикуване на своите уебсайтове на английски език и статистическата информация или не е налична, или е достъпна само във формат, който не позволява повторна употреба (pdf). Потребителите се нуждаят от достъп до официална статистика в удобен за тях формат.

За подобряване, надвишаващо съответствието с Кодекса на европейската статистическа практика, екипът на партньорската проверка препоръчва:

11. Трите други проверени национални органа (отдел „Агростатистика“ в Министерството на земеделието, дирекция „Анализ, планиране и прогнозиране“ и отдел „Медицинска експертиза на работоспособността и трудовите злополуки“ в НОИ, дирекция „Мониторинг и оценка на околната среда“ в Изпълнителната агенция по околна среда) трябва да публикуват календар за публикуване и статистика на своите уебсайтове. Като алтернатива трите други проверени национални органа следва да публикуват официалните си статистики на уебсайта и/или уеб услугите на Националният статистически институт и да предоставят връзки от съответните си уебсайтове. Трите други проверени национални органа следва да публикуват своята статистическа информация във формат за многократна употреба (напр. xlsx, отворени данни).

(За подобрение: Кодекс на европейската статистическа практика, индикатори 6.5 и 15.2)

Методологичната документация и докладите за качеството съдържат важна информация за потребителите на статистика и трябва да бъдат публично достъпни. Тази информация е полезна при използване на статистика, тя помага на потребителите да разберат как се съставят статистиките и им дава представа за качеството на статистическите данни. Такава информация под формата на методологични документи и доклади за качеството не е налична на уебсайтовете на другите национални органи, които са прегледани.

За подобряване, надвишаващо съответствието с Кодекса на европейската статистическа практика, екипът на партньорската проверка препоръчва:

12. Трите други проверени национални органа (отдел „Агростатистика“ в Министерството на земеделието, дирекция „Анализ, планиране и прогнозиране“ и отдел „Медицинска експертиза на работоспособността и трудовите злополуки“ в Националния осигурителен институт, дирекция „Мониторинг и оценка на околната среда“ в Изпълнителната агенция по околна среда) трябва да публикуват доклади за качество и методически документи и документи по качеството на своите уебсайтове. (За подобрение: Кодекс на европейската статистическа практика, индикатори 15.6 и 15.7)

IV. Оползотворяване на развиващата се среда на данните

На практика не винаги е лесно за Националния статистически институт да получи достъп до административните данни, а достъпът понякога се отказва със законови аргументи, на които се основава исканият регистър. Няма и регистри на жилища и други сгради, а геоинформация почти винаги липсва. Регистрите не винаги се актуализират достатъчно често, за да се използват за навременна статистика.

За подобряване, надвишаващо съответствието с Кодекса на европейската статистическа практика, екипът на партньорската проверка препоръчва:

13. Правителството трябва да предприеме стъпки за премахване на всички правни пречки за достъп до административни източници, както и за разширяване на информацията, включена в регистрите, и подобряване на тяхната актуалност. (За подобрение: Кодекс на европейската статистическа практика, индикатор 2.2)

Получаването на достъп до и използването на административни данни може да бъде подпомогнато чрез по-проактивен подход от страна на Националния статистически институт. Изрична стратегия би предоставила рамка за подобряване на отношенията с доставчиците на административни данни, получаване на достъп до административни данни и използване на такива данни в статистическото производство.

За подобряване, надвишаващо съответствието с Кодекса на европейската статистическа практика, екипът на партньорската проверка препоръчва:

14. Националният статистически институт трябва да продължи да разработва и прилага стратегия за достъп и използване на административните данни, както и да работи много активно с доставчиците на административни данни за осигуряване на достъп, както на работно ниво, така и на стратегическо и най-високо управленско ниво. Тази стратегия за административни данни следва да включва необходимите действия за постигане, в сътрудничество с доставчиците на административни данни, на по-добро съответствие между административните и статистическите понятия и определения, както и за повишаване на качеството на административните данни. (За подобрене: Кодекс на европейската статистическа практика, индикатор 9.4)

В много случаи Националният статистически институт и другите национални органи, разработващи, произвеждащи и разпространяващи европейска статистика, са ефективно консултирани относно понятията и определенията, използвани за административни данни, въпреки че Законът за статистиката изглежда не им дава право да бъдат консултирани. В други случаи консултацията не е ефективна или достатъчно навременна. Освен това възможностите за повторно използване на административни данни в рамките на Националния статистически институт не изглеждат напълно използвани.

За подобряване, надвишаващо съответствието с Кодекса на европейската статистическа практика, екипът на партньорската проверка препоръчва:

15. Министерският съвет следва да предприеме всички необходими стъпки за изменение на Закона за статистиката, за да се изясни, че Националният статистически институт и другите национални органи, разработващи, произвеждащи и разпространяващи европейска статистика, имат законното право да бъдат консултирани относно понятията, определенията и качеството на административни данни. (За подобрене: Кодекс на европейската статистическа практика, индикатор 2.2).

Използването на административни данни при изготвянето на официална статистика не е съвсем лесно. Административните данни може да съдържат грешки и използваните понятия могат да се различават от статистическите понятия; освен това свързването с други административни данни или данни от проучвания може да доведе до грешки. Ето защо би било полезно Националният статистически институт да разшири своята експертиза в тази област.

За подобряване, надвишаващо съответствието с Кодекса на европейската статистическа практика, екипът на партньорската проверка препоръчва:

16. Стратегията на Националния статистически институт за

административните данни трябва да включва приложни изследвания и разработване на статистически методи за използване на административни данни при производството на официална статистика и да осигури необходимите ресурси за тази работа. Националният статистически институт трябва също така да проучи възможностите за увеличено повторно използване на административни данни в рамките на Националния статистически институт. (За подобрене: Кодекс на европейската статистическа практика, индикатор 8.7)

Обменът на данни между Националния статистически институт, другите органи на статистиката, разработващи, произвеждащи и разпространяващи европейска статистика, и доставчиците на административни данни и респондентите, по-специално предприятията, приема различни форми: уеб портали, CD-ROM, хартиен формат, USB памет и други. Автоматичният обмен на данни между Националния статистически институт, другите органи на статистиката, разработващи, произвеждащи и разпространяващи европейска статистика, доставчиците на административни данни и респондентите би довел до спестяване на разходи за всички страни чрез намаляване на броя на ръчните операции и до по-високо качество на официалната статистика чрез намаляване на вероятността от грешки при обработката.

За подобряване, надвишаващо съответствието с Кодекса на европейската статистическа практика, екипът на партньорската проверка препоръчва:

17. Националният статистически институт, другите национални органи, разработващи, произвеждащи и разпространяващи европейска статистика и доставчиците на административни данни трябва да предприемат необходимите стъпки за стартиране и поддържане на автоматизиран обмен на данни. (За подобрене: Кодекс на европейската статистическа практика, индикатор 10.3)

Националният статистически институт много успешно извърши приложни изследвания и разработки на нови данни, като сканирани данни, „големи данни“ (Big Data), и данни, получени чрез уеб скрапинг. Това доведе до разработването на експериментална статистика, по-специално за онлайн обяви за работа и за онлайн базирани характеристики на предприятия. Това изследване и тези експериментални статистики обаче не са публикувани на сайта на Националния статистически институт.

За подобряване, надвишаващо съответствието с Кодекса на европейската статистическа практика, екипът на партньорската проверка препоръчва:

18. Националният статистически институт трябва да продължи научноизследователската и развойната дейност за проучване на нови източници на данни и в други методологични области и да публикува резултатите от тази работа на своята Интернет страница. (За подобрене: Кодекс на европейската

статистическа практика, индикатор 13.5)

V. Укрепване на сътрудничеството с широката общественост

Националният статистически институт поддържа добри отношения с потребителите. Оперативната работа с институционални потребители като бизнес общността обикновено е *ad hoc*, без специфични за потребителите програми. Като се има предвид, че все още остават предизвикателства по отношение на тежестта, която осигуряването на отговор налага върху предприятията, би бил препоръчителен целенасочен подход.

За подобряване, надвишаващо съответствието с Кодекса на европейската статистическа практика, екипът на партньорската проверка препоръчва:

19. Националният статистически институт трябва да създаде консултативен орган с бизнес асоциациите за обсъждане на текущи предизвикателства и действия за справяне с тежестта на респондентите върху бизнеса. (За подобрение: Кодекс на европейската статистическа практика, индикатори 9.3 и 9.1)

Успоредно с обществено-политическото развитие на страната се разширява кръгът на ползвателите на официална статистика в България. Техните различни изисквания и развиващите се нужди изискват персонализиран подход. Няма обаче консултативни органи за различните потребителски групи и профили.

За подобряване, надвишаващо съответствието с Кодекса на европейската статистическа практика, екипът на партньорската проверка препоръчва:

20. Националният статистически институт трябва да засили и персонализира взаимодействието с различни потребителски профили, за да увеличи максимално потенциала на техния опит като потребители на статистика. (За подобрение: Кодекс на европейската статистическа практика, индикатори 11.1 и 11.3)

Националният статистически институт направи обещаващи разработки, проучвайки нови източници на данни в контекст, в който пейзажът от данни в страната се разширява, а новоразработената стратегия за електронно управление отваря вратата към нови възможности. Този национален контекст предлага плодородна почва за работа върху варианти, които все още не са оползотворени. Националният статистически институт е в особено добра позиция да участва в управлението на данните за стратегията за електронно управление, например чрез предоставяне на подкрепа или като играе централна роля като администратор на данни.

За подобряване, надвишаващо съответствието с Кодекса на европейската статистическа практика, екипът на партньорската проверка препоръчва:

21. Националният статистически институт трябва да установи и поддържа диалог с правителството относно новите източници на данни и тяхната роля в официалната статистика и електронното управление. (За подобрение: Кодекс на европейската статистическа практика, индикатор 2.4)

Институционалното позициониране на Националния статистически институт в страната е отлично, той се възприема като надеждна, заслужаваща доверие и компетентна организация. Той обаче е изправен пред някои структурни предизвикателства, които възпрепятстват оптималното му представяне, като например ограничения в нивото на заплатите и ограничения в достъпа до и обмяна на административни данни. Въпреки че сътрудничеството с производителите на данни, притежателите на данни и институционалните потребители на официалната статистика е много динамично и конструктивно, то обикновено е тип сътрудничество *ad hoc*, базирано на конкретни проблеми и само на оперативното ниво. Проблемите на системно ниво не се разглеждат непременно като част от колективни усилия.

Националната програма за развитие България 2030 и Стратегията за електронно управление на правителството дават възможност да се започне обсъждане и търсене на системни решения на проблеми, които възпрепятстват оптималната работа на Националния статистически институт в рамките на българската статистическа система.

За подобряване, надвишаващо съответствието с Кодекса на европейската статистическа практика, екипът на партньорската проверка препоръчва:

22. Националният статистически институт, в сътрудничество с Националния статистически съвет, следва да проучи възможността за стратегически съюз за данни, за да се издигнат настоящите предизвикателства на системно ниво пред обществото, особено в контекста на ролята на данните и официалната статистика за провеждане на политика, базирана на доказателствата, стремежа към икономика, основана на данни, и желаната роля на статистиката в едно демократично общество. Този съюз трябва да надхвърли сегашните програмни и оперативни партньорства и да включва по-широк кръг от участници. (За подобрение: Кодекс на европейската статистическа практика, индикатори 10.4, 10.2 и 2.1)

В духа на непрекъснатото усъвършенстване, което е неразделна част от Европейската статистическа система (ЕСС), Националният статистически институт ще приеме препоръките, формулирани в този доклад, като предприеме действия, за да ги приложи в рамките на Националната статистическа система (НСС).

2 ВЪВЕДЕНИЕ

Известно е, че качеството е едно от сравнителните предимства на Европейската статистическа система (ЕСС), в свят, в който достъпът до мигновена информация се превръща в тенденция, свят с нови предизвикателства, породени от изключителни обстоятелства или от постоянната нужда от по-бързо осигурявани, но с гарантирано качество, данни. Кодексът на европейската статистическа практика е крайъгълният камък на общата рамка за качество на ЕСС и статистическите органи от ЕСС са се ангажирали да го спазват.

В този контекст е изключително важно ЕСС да разполага с механизъм за преглед - партньорските проверки - подкрепящ с надеждни доказателства поетия ангажимент за придържане към Кодекса на Европейската статистическа практика. Целта на този механизъм за преглед е да подобри интегритета, професионалната независимост и отчетността на статистическите органи на ЕСС. Първият кръг от партньорски проверки беше проведен през 2006 - 2008 г., последван от втори кръг през 2013 - 2015 година.

През 2017 г. Кодексът на европейската статистическа практика беше преразгледан и обогатен и вече включва 16 принципа. Неговата преработена версия предизвика трети кръг от партньорски проверки, провеждани в държавите - членки на Европейския съюз и на Европейската асоциация за свободна търговия (ЕАСТ) и Евростат, от 2021 г. до средата на 2023 година. Този кръг от партньорски проверки има за цел да подобри качеството и доверието в европейската статистика чрез оценка на съответствието на ЕСС с принципите на преработения Кодекс. Партньорските проверки обхващат статистическите органи в ЕСС (Евростат, националните статистически институти (НСИ) и избрани други органи на статистиката), които разработват, произвеждат и разпространяват европейска статистика. Партньорските проверки ще бъдат последвани от период на ежегоден мониторинг на изпълнението на действията за подобрене, разработени от НСИ за изпълнение на препоръките, посочени в докладите от партньорските проверки.

Третият кръг на партньорски проверки има следните две цели:

- Да направи преглед на съответствието на ЕСС и Кодекса на европейската статистическа практика, за да покаже на ЕСС и на външните заинтересовани страни, че Европейската статистическа система се основава на принципите на Кодекса;
- Да подпомогне НСИ, органите на статистиката и Евростат в тяхното понататъшно усъвършенстване и развитие, като им отпрати ориентирани към бъдещето препоръки; същевременно партньорските проверки трябва да стимулират държавните органи да подкрепят изпълнението на тези препоръки.

Всяка партньорска проверка се провежда от екип от четирима експерти по статистика (двама от ЕСС и двама извън нея). Партньорската проверка има четири етапа: държавата попълва въпросници за самооценка; екипът, извършващ партньорската проверка, прави анализ на тези въпросници; извършва се посещение в страната; екипът подготвя финален доклад и дава препоръки. Препоръките са два вида:

- За съответствие (осигуряване на съответствие / привеждане в съответствие с Кодекса на европейската статистическа практика);
- За подобрене (по-малко критични/технически подобрения).

При оценката на Националните статистически системи (НСС) в държавите се използва комбинация от подход, подобен на одита, и подход на партньорска проверка, което дава възможност да се извлекат ползи от положителните страни и на двата подхода. Подходът, подобен на одита, изисква да се представят документи като доказателства, правото да дава препоръки е на екипа от експерти, който прави проверката, националните статистически институти имат правото да изразяват различни мнения по препоръките и да формулират съответните действия за подобрене. В същото време подходът на партньорска проверка позволява да бъде постигнато общо съгласие в рамките на ЕСС по отношение на методологията, целите, обхвата и договореностите за изпълнение, а фокусът е върху подобренията и процеса на партньорско обучение.

Въпреки че всички принципи на Кодекса на европейската статистическа практика ще подлежат на преглед за всички държави чрез въпросниците за самооценка, експертите по партньорска проверка имат право да персонализират посещението в страната, за да се концентрират върху тези принципи, където са необходими повече пояснения. Някои принципи обаче, като тези за професионалната независимост и за координацията и сътрудничеството, както и принципите, включващи елементи на модернизация, ще бъдат оценени по време на посещението за партньорска проверка за всеки член на ЕСС.

В допълнение към общите принципи, които трябва да бъдат разгледани за всеки член на ЕСС, екипът за партньорска проверка постави акцент върху ангажимента за качество (принцип 4), предварителният достъп до данни преди тяхното оповестяване (индикатор 6.7), човешките ресурси (принцип 3) и ролята на Националния статистически институт в областта на данните и отношенията му с доставчиците на административни данни (индикатори 2.2 и 9.4). Ангажиментът към качеството беше определен като потенциална силна страна. Достъпът преди оповестяването беше избран, защото имаше нужда да се получи повече информация от тази, съдържаща се във въпросника за самооценка, докато човешките ресурси бяха определени като основно предизвикателство. Бяха прегледани отношенията с доставчиците на административни данни, тъй като бяха установени няколко проблема с достъпа до данните. Екипът за партньорска проверка реши да обсъди въпроси, свързани с различните видове данни, тъй като практиките, прилагани от Националния статистически институт за използване на нови източници на данни за експериментална статистика, бяха идентифицирани като интересни и успешни.

Освен това, въпреки че докладите не трябва да се използват за сравняване на една държава с друга, бяха положени много усилия, за да се гарантира хармонизирането на докладите и произтичащите от тях препоръки в държавите, така че всички държави да бъдат третирани еднакво.

Партньорската проверка на Евростат беше извършена от Европейския консултативен съвет за статистическо управление (ESGAB).

3 КРАТКО ОПИСАНИЕ НА НАЦИОНАЛНАТА СТАТИСТИЧЕСКА СИСТЕМА

Законодателството и българската статистическа система

Според **Закона за статистиката** българската статистическа система включва Националния статистически институт, неговите шест териториални статистически бюра (ТСБ), Българската народна банка (БНБ) и други органи на статистиката, които разработват, произвеждат и разпространяват европейска статистика.

Законът за статистиката, заедно с няколко други законодателни актове (като Законът за администрацията, Законът за държавния служител, Законът за публичните финанси, Законът за защита на личните данни, Законът за електронното управление, Законът за преброяването на населението и жилищния фонд през 2021 година и Правилата за разпространение на статистическата информация в Националната статистическа система), са водещи в дейността на Националния статистически институт.

Националният статистически институт е публична институция, подчинена на Министерския съвет, имаща статут на държавна агенция. Той координира статистическата дейност в България и отговаря за разработването на методология, планирането и провеждането на статистически изследвания, приемането, събирането, обработката и съхранението на индивидуални данни и статистическа информация, както и за анализа, предоставянето и разпространението на статистическа информация - своевременно, точно и за всички потребители. Съгласно Закона за статистиката институтът разработва и демографски прогнози, поддържа регистри и архиви и предоставя необходимите данни и статистики на Евростат. И накрая, той извършва статистически изследвания, които не са включени в Националната статистическа програма (НСП), и обработва статистически данни или предоставя други статистически услуги по договор.

През 2021 г. Министерският съвет одобри Ангажимент за доверие в статистиката (CoC) и документът бе подписан от министър-председателя.

Националният статистически съвет (НСС) е консултативен орган към председателя на Националния статистически институт, като председателят назначава и освобождава членовете му. Състои се от представители на всички органи на статистиката, БНБ, академичната общност и различни групи респонденти и потребители. Както е посочено в Закона за статистиката, наред с останалите си дейности, НСС дава становища и препоръки по годишната Национална статистическа програма и по Стратегията за развитие на българската статистическа система за всеки петгодишен период.

Националният статистически институт, съвместно с органите на статистиката и БНБ, е изготвил Стратегия за развитие на българската статистическа система 2021 - 2027 година. Този стратегически документ определя основните цели за осигуряване на модерна и ефективна статистическа система, високо качество и доверие в официалната статистика, включително чрез систематичен подход към управлението

на качеството и преход от статистически данни към статистическа информация с добавена стойност и активно сътрудничество с национални и международни партньори.

Организация

Националният статистически институт се състои от едно централно управление в София и шест регионални статистически бюра (ТСБ). Централното управление е организирано в седем дирекции. ТСБ извършват основно събиране и първична обработка на статистически данни, като по този начин изпълняват функциите и задачите на Националния статистически институт на регионално ниво.

Процедура за назначаване на ръководителя на НСИ

Според Закона за статистиката Националният статистически институт се ръководи от председател, назначен с решение на Министерския съвет за срок от седем години. Той може да бъде преназначаван само веднъж. Причините за уволнение са изчерпателно изброени в Закона за статистиката. Законът за статистиката обаче не установява реда и условията за назначаване. Фактът, че председателят на НСИ не е държавен служител, означава също, че Законът за държавния служител не се прилага. Това означава, че няма установена процедура по назначаване на председателя. Трудностите, до които води това фактическо състояние, се илюстрират от настоящото забавяне при избирането на нов председател.

Статистически програми

Националната статистическа програма (НСП) се изготвя за всяка календарна година след консултации с всички органи на статистиката. Съвместно с органите на статистиката и други заинтересовани страни НСИ изготвя НСП, която се приема от Министерския съвет на Република България. В НСП се определят задачите на НСИ и на органите на статистиката, които трябва да се изпълняват през съответната година.

Ресурси

Общата численост на персонала в Националния статистически институт през 2021 г. е 968 души, от които 321 в централата и 647 в ТСБ. Годишният бюджет за 2021 г. възлиза на около 28 милиона лева (приблизително 14 милиона евро).

Координация на Националната статистическа система

Националният статистически институт координира на национално ниво всички дейности, свързани с разработването, производството и разпространението на национална и европейска статистика. Той си сътрудничи с органите на статистиката при изготвянето и прилагането на НСП и осигурява методологично единство в изследванията. В съответствие с националното законодателство Националният статистически институт поддържа актуален регистър на всички органи на

статистиката в България. В момента има 11 органа на статистиката в 8 институции.

Основният форум за координация е Националният статистически съвет, където Националният статистически институт си сътрудничи активно със органите на статистиката както при изготвянето, така и при изпълнението на Националната статистическа програма. Органите на статистиката са част от структурата на различни министерства и изпълнителни агенции и следователно са независими от Националният статистически институт. Въпреки това отношенията между тях и Националният статистически институт се основават на писмени споразумения и/или меморандуми.

Освен това Националният статистически институт представлява българската статистическа система в Европейската статистическа система и в отношенията с други международни и чуждестранни статистически организации.

Органи на статистиката, обект на партньорската проверка

Подборът на органи на статистиката, които да участват в партньорската проверка, се основаваше на факта, че само няколко органа на статистиката освен Националният статистически институт изпращат данни директно на Евростат. Тези органи на статистиката участват в Националната статистическа програма и предоставят статистически данни, които са важни както на европейско, така и на национално ниво, що се отнася до техния обем и политическа значимост.

Отдел „Агростатистика“ в Главна дирекция „Земеделие и регионална политика“ е в Министерството на земеделието. Той отговаря за статистиката в областта на селското стопанство и натуралните показатели на земеделските стопанства: площ, производство, средни добиви, брой селскостопански животни, производство на животинска продукция, структура на земеделските стопанства, земно покритие и земеползване.

Дирекция „Анализи, планиране и прогнозиране“ и *отдел „Медицинска експертиза на работоспособността и трудовите злополуки“* в Националният осигурителен институт (НОИ) отговарят за статистиката в рамките на Европейската система за интегрирана статистика на социалната защита (ESSPROS - Модул за бенефициенти на пенсии) и съответно за Европейска статистика за трудовите злополуки (ESAW) и Европейска статистика за професионалните заболявания (EODS). НОИ е публичната институция, която управлява държавното обществено осигуряване в Република България. НОИ администрира задължителното социално осигуряване при болест, майчинство, безработица, трудова злополука и професионални заболявания, инвалидност, старост и смърт.

Дирекция „Мониторинг и оценка на околната среда“ на Изпълнителната агенция по околна среда (ИАОС) отговаря за статистиката за образуването, оползотворяването и обезвреждането на отпадъците, оползотворяването и обезвреждането на отпадъци от опаковки и капацитета за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци. ИАОС е администрация към министъра на околната среда и водите, която осъществява управленски, координационни и информационни функции по отношение на контрола

и опазването на околната среда в България.

Достъп до данни

Законът за статистиката позволява на Националния статистически институт да използва административни данни за статистически цели и задължава другите субекти, които водят регистри за публични цели, да предоставят данни на Националния статистически институт при поискване и безплатно. Националният статистически институт е сключил писмени споразумения със собствениците на административни регистри за организиране на достъпа.

Връзки с потребителите / Разпространение на статистически продукти и услуги

Статистическата информация се разпространява съгласно календар за публикуване на сайта на Националния статистически институт и чрез информационната му система „Инфостат“. Голяма част от статистическата информация е достъпна директно, но Националният статистически институт може да предостави и персонализирана информация при поискване. Политиката за разпространение се основава на принципите на обективност и безпристрастност, спазване на обявените срокове, защита на статистическата тайна, достъпност и равно третиране на всички потребители, както и ориентираност към потребителите и яснота на данните. Правилата на НСИ за разпространение на статистически продукти и услуги включват основните принципи за разпространение на статистическа информация, различните видове статистически продукти и услуги, както и начините, по които се осъществява политиката на разпространение от Националния статистически институт.

Чрез уебсайта на Националния статистически институт и чрез специална връзка в Инфостат се провеждат редовни проучвания за удовлетвореността на потребителите. Освен тях Националният статистически институт използва и други канали за подобряване на комуникацията с потребителите и получаване на обратна връзка, например прессъобщения, изпращане на официална статистическа информация до медиите, както и чрез своите акаунти във Facebook, YouTube и Instagram. Има също няколко инициативи, насочени към активно взаимодействие с потребителите, оценка на тяхната удовлетвореност и повишаване на статистическата грамотност и доверието в официалната статистика.

4. НАПРЕДЪК/ПРОГРЕС ПРЕЗ ПОСЛЕДНИТЕ ПЕТ ГОДИНИ

Модернизация на статистическите процеси и внедряване на стандарти

Партньорската проверка от 2014 г. накара Националния статистически институт да започне работа по прегледа и модернизирането на статистическите процедури, които в по-голямата си част бяха въведени, но не бяха изготвени в писмен вид. До 2016 г. организацията беше разработила Система за управление на качеството (СУК) съгласно стандарта ISO 9001, а до 2018 г. беше внедрена и Система за управление на информационната сигурност (СИСУ), съвместима със стандарта ISO 27001. Една година след това Националният статистически институт беше сертифициран по ISO 9001 и ISO 27001 за целия статистически производствен процес.

Впоследствие Националният статистически институт включи системите за управление на качеството и информационната сигурност в Интегрирана система за управление (ИСУ). През 2022 г. организацията току-що беше получила втория одитен сертификат на своята ИСУ.

Националният статистически институт внедри национален общ модел на статистическия производствен процес (GSBPM) на базата на GSBPM ver. 5.1, адаптиран към нуждите на Националната статистическа система чрез добавяне на допълнително трето ниво. Това беше друга пряка последица от прилагането на действия за подобряване, продиктувано от партньорската проверка през 2014 година.

Националният статистически институт използва тази национална версия на GSBPM ver. 5.1, за да опише подробно прилагането на процедури за управление на качеството в процесите на статистическо производство.

GSBPM беше използван и за разработване на Националната структура за метаданни за процеса (NPMS) във формат за обмен на статистически данни и метаданни (SDMX) за всички статистически изследвания, проектирани и провеждани от Националния статистически институт. Организацията също така е разработила национален ИТ инструмент за управление на метаданните във формат SDMX. Този инструмент е споделен с другите органи на статистиката, които също могат да го използват.

Друг напредък след последната партньорска проверка по отношение на прилагането на стандартите е, че Националният статистически институт разработи и внедри Европейската SDMX структура за метаданни (ESMS) и структурата на стандартния доклад за качеството на ECC (ESQRS) за всички статистически изследвания.

Освен това използването на административни данни е разширено до няколко статистически области като статистика на пазара на труда, доходи и условия на живот, енергийна статистика, външна търговия и статистика за престъпността.

Повишаване рентабилността и модернизиране на организацията

След партньорската проверка през 2014 г. Националният статистически институт претърпя преструктуриране на териториалните статистически бюра, които бяха намалени от 28 на 6 - по едно във всеки икономически район. Този процес включваше съкращаването на 200 административни длъжности. Друго развитие по отношение на

модернизиранието на организацията бе създаването на Научно-експертен съвет, консултативен орган към председателя на Националния статистически институт.

Изразените при предишната партньорска проверка опасения относно необходимостта от подробни планове за действие с цел изпълнение на Стратегията за развитие на Националната статистическа система бяха надлежно разгледани.

Стратегията вече включва план за действие, който ръководи нейното изпълнение. Планът за действие включва точни договорености и инструменти за наблюдение и изпълнение на стратегията като индикатори, които се следят редовно. По същия начин НСП включва план за дейността на Националния статистически институт и подробни планове за статистическата дейност на другите органи на статистиката. Всички планове включват показатели за изпълнение, които се следят. Националният статистически институт изготвя и годишен отчет за изпълнението на НСП и за дейността на Националния статистически институт. Този отчет включва финансови резултати и информира относно разпределението на бюджета за следващия период.

Подобряване на услугите за потребителите

Напредък има и в информационните системи за статистически цели. Основният крайъгълен камък е разработването на ИНФОСТАТ и МОНИТОРСТАТ - информационни системи, които улесняват достъпа на потребителите до статистическа информация. Тази система, която се предлага през уебсайта на Националния статистически институт, позволява на потребителите да персонализират опциите и да избират предпочитаните от тях формати за данни за статистическа информация, като генерират таблици и изтеглят резултати в няколко форми.

5. СЪОТВЕТСТВИЕ С КОДЕКСА НА ЕВРОПЕЙСКАТА СТАТИСТИЧЕСКА ПРАКТИКА И БЪДЕЩА ОРИЕНТАЦИЯ

5.1. СИЛНИ СТРАНИ НА НСИ И УЧАСТВАЩИТЕ ДРУГИ ОРГАНИ НА СТАТИСТИКАТА ВЪВ ВРЪЗКА С ТЯХНОТО СЪОТВЕТСТВИЕ С КОДЕКСА НА ЕВРОПЕЙСКАТА СТАТИСТИЧЕСКА ПРАКТИКА

Професионална независимост

Основният принцип за професионална независимост е залегнал в Закона за статистиката. Професионалната независимост е силно изразена в отношението и работните практики на НСИ и на трите други органа на статистиката, участващи в партньорската проверка, като това се вижда от отношението на всички заинтересовани страни. Професионалната независимост се основава на международни стандарти и добри практики, както и на европейската правна рамка.

Ангажимент за доверие в статистиката (CoC) беше одобрен от Министерския съвет и подписан от министър-председателя през декември 2021 година.

Потребителите и доставчиците на данни се доверяват както на официалната статистика, така и на НСИ като институция. Това силно доверие беше отбелязано пред екипа на партньорската проверка както от доставчици на данни, така и от представители на различни потребителски групи, например административни, научни и медийни потребители. Това е забележително, особено в контекст, в който доверието в публичната администрация и организациите не винаги е на добро ниво.

В интерес на истината, НСИ е особено добре позициониран като институция в страната. Партньорите и потребителите в цялата Национална статистическа система смятат НСИ за надеждна, отговорна и компетентна организация и следователно това може да се разглежда като силна страна на Националната статистическа система.

Доказано високо ниво на управление на качеството и информационната сигурност

Системата за управление на качеството на НСИ определено е една от силните страни на института. От над седем години НСИ притежава сертификат ISO 9001 за управление на качеството. Също така всички статистически данни са придружени от доклади за качество съгласно стандартите на Европейската статистическа система и тези доклади се публикуват на уебсайта на института.

Тъй като НСИ има добре изградени връзки с другите органи на статистиката, разработващи, произвеждащи и разпространяващи европейска статистика, той активно координира както методологическите, така и качествените аспекти в съвременните статистически процеси, като по този начин се възползва цялата статистическа система на България.

НСИ също така е сертифициран за информационна сигурност (ISO 27001), което повишава доверието на респондентите и очевидно е предимство с акцент върху поверителността в Европейския съюз. Тази силна позиция по отношение на качеството и сигурността показва високата степен на ангажираност на НСИ към тези два аспекта и ще позволи на НСИ да играе важна роля в по-широкия пейзаж от данни в България и в рамките на стратегията за електронно управление на българското правителство.

Разпространение

НСИ използва няколко канала за комуникация и разпространение, включително прессъобщения, пресконференции, медии и социални мрежи. Той счита сътрудничеството с медиите за основа за ефективна политика за комуникация и разпространение. Ръководството на НСИ и експертите от института дават интервюта, пресконференции и становища, участват в различни събития, когато има въпроси, свързани със статистиката, включително и критики.

Имаше активно сътрудничество с медиите в комуникацията относно преброяването на населението през 2021 година. Медиите подкрепиха информирането на гражданите относно процеса на преброяване, онлайн събирането на данни и сигурността на данните в НСИ.

Налични са вътрешни писмени процедури за регулиране разпространението на информация и статистика и за работа с медиите.

Сътрудничество

НСИ е активен партньор в региона, като успешно реализира проекти за сътрудничество и споделя добри практики и знания със страните от ЕС, Западните Балкани и тези от Европейската политика за съседство „Изток“ и „Юг“.

Непрекъснати дейности за нови и алтернативни източници на данни

Използването на административни данни за производството на официална статистика нараства. НСИ непрекъснато проучва възможностите за използване на нови административни регистри, поддържани от други правителствени агенции, като активно комуникира с тях и преглежда структурата и съдържанието на тези административни регистри.

Като член на ЕСС НСИ е активен партньор в научни проекти, насочени към проучване на възможностите за използване на данни от частни държатели като алтернативен източник на официална статистика. Въз основа на тези дейности НСИ изготвя и експериментална статистика.

SMART планиране

Архитектурата на бъдещото планиране и документацията е на добро ниво. Доброто взаимодействие между плановете, обхващащи няколко години, и годишните планове за изпълнение допринася за дългосрочното планиране в реалистични поетапни фази на осъществяване. Индикаторите за ефективност са свързани с всички тези планове и се следят редовно.

Благоприятна работна среда

Работната среда се характеризира с приятелска атмосфера на сътрудничество. Взаимодействието между персонала е подкрепящо и се подпомага от разбирането на ръководството и преките ръководители.

Работният климат също разкрива приобщаваща атмосфера. Това, заедно с разбирането, че персоналетът е компетентен и знаещ, насърчава и мотивира членовете му, особено младите таланти. В контекст, в който структурно ниските нива на заплатите са проблем, такава положителна работна среда е организационна сила, която поне частично помага за компенсирани на риска от текучество на персонала.

Иновативни практики

НСИ е активен участник в дейностите по разработки ЕСС. От 2015 г. НСИ е активен партньор в ESSnet по проектите Big data I и II. В рамките на тези проекти НСИ проучва възможността за използване на големи източници на данни като алтернативни източници за статистически производства. От началото на 2021 г. НСИ е партньор по проекта за Доверена умна статистика (TSS) на Евростат - мрежа за изучаване на уебпространството (WIN). Като част от тези дейности НСИ също много успешно е реализирал приложни изследвания и е разработил инструменти за нови данни като данни от скенер, големи данни и данни, получени чрез уеб скрапинг. Това беше извършено в сътрудничество с други европейски статистически служби и доведе до разработването на експериментална статистика, по-специално за онлайн обяви за работа и за онлайн базирани характеристики на предприятията.

Това е един от националните статистически институти в Европа, които са сертифицирани за управление на качеството (ISO 9001), и следователно е пионер в това отношение.

5.2. ВЪПРОСИ И ПРЕПОРЪКИ

5.2.1. Гарантиране на професионална независимост

Законът за статистиката на България е от 1999 г. и, макар и неколккратно изменян, не е напълно приведен в съответствие с европейската правна рамка и Кодекса на европейската статистическа практика. Аспектите, които заслужават актуализиране, включват ролите и задачите на председателя на Националния статистически институт и на ръководителите на органите на статистиката, както и ролята на Националния статистически институт в проектирането и разработването на административни регистри. За целите на съгласувана и прозрачна комуникация с гражданите и други заинтересовани страни изглежда от съществено значение Законът за статистиката да бъде изменен, за да бъде в съответствие с Кодекса на европейската статистическа практика в онези части, които също са включени в Регламент (ЕО) № 223/2009 относно европейската статистика (който е пряко приложим и следователно не изисква транспониране в българското законодателство).

Ангажимент за доверие в статистиката е одобрен от Министерския съвет и подписан от министър-председателя. С подписването му правителството декларира, че българската статистическа система отговаря на принципите на Кодекса на европейската статистическа практика - професионална независимост, мандат за събиране на данни и достъп до данни, безпристрастност и обективност, качество на данните, точност и надеждност, достъпност и яснота - и подкрепя ангажимента за постигане на целите на Стратегията за развитие на българската статистическа система.

Основополагащият принцип на професионална независимост е изрично записан в Закона за статистиката и неговото значение е ясно признато в българската статистическа система и извън нея. Високото доверие сред всички категории потребители, което беше многократно потвърдено от екипа за партньорска проверка, също показва, че професионалната независимост се прилага на практика. В същото време няколко индикатора на Кодекса на европейската статистическа практика изрично предвиждат, че професионалната независимост се предоставя на ръководителя на НСИ и че неговата/нейната позиция трябва да бъде защитена.

Един от индикаторите на Кодекса на европейската статистическа практика в това отношение е свързан с процедурата за подбор и назначаване на ръководител на НСИ. Председателят и заместник-председателят на НСИ не са държавни служители и следователно не попадат в обхвата на Закона за държавния служител по отношение на подбора, назначаването и освобождаването. Докато Законът за статистиката предвижда причините за освобождаване на председателя, процесът и критериите за назначаване липсват. Екипът за партньорска проверка разбра от НСИ по време на посещението за партньорска проверка, че институтът активно търси решения за тази ситуация в сътрудничество с канцеларията на вицепремиера. Въпреки това напредъкът е бавен и правителството трябва да бъде приканено да се заеме с проблема без допълнително забавяне, за да се избегне всякакво отрицателно въздействие върху възприемането на професионалната независимост на НСИ и статистическата система като цяло.

За съответствие с Кодекса на европейската статистическа практика екипът на партньорската проверка препоръчва:

R1. Министерският съвет следва да установи ред за подбор и назначаване на председателя на Националния статистически институт, като гарантира прозрачността на процедурата и назначаването само по професионални критерии (За съответствието: Кодекс на европейската статистическа практика, индикатор 1.8)

Законът за статистиката предпоставя независимост на самата статистика, а не на НСИ или на председателя на НСИ. Освен това Законът за статистиката изрично дава мандат на НСИ да координира българската статистическа система. Правната рамка трябва да изясни, че председателят на НСИ и ръководителите на органите на статистиката, според случая, носят единствената отговорност за вземането на всички статистически решения и за гарантирането на това, че официалната статистика се изготвя независимо. Екипът за партньорска проверка откри пример за това, че понастоящем достатъчни гаранции за това няма, във факта, че НСИ все още не е публикувал своя годишен календар за 2022 г., тъй като чака решението на Министерския съвет за Националната статистическа програма. Президентът на НСИ следва да носи единствената отговорност за вземането на решенията относно съдържанието и времето на публикуване на статистическите публикации. По данни на НСИ 98% от статистическата продукция на страната произтича от задължения към ЕС. Поради това както съдържанието, така и времето за публикуване на тези статистически данни трябва да бъдат известни предварително и публикуването на календара за оповестяване не трябва да подлежи на одобрение от страна на Министерския съвет на Националната статистическа програма. В допълнение, публикуваният календар за оповестяване може да бъде коригиран, ако е необходимо. По мнението на екипа за партньорска проверка публикуването на календара за оповестяване с уговорката, че това е проект, подлежащ на евентуални редакции, е по-добър знак за професионална независимост, отколкото изчакването на решението на Министерския съвет.

За съответствие с Кодекса на европейската статистическа практика екипът на партньорската проверка препоръчва:

R2. Министерският съвет следва да предприеме всички необходими стъпки за изменение на статистическата правна рамка, за да изясни ролята, отговорностите и прерогативите на председателя на Националния

статистически институт и на ръководителите на други национални органи, когато е необходимо, по-специално да установи, че президентът носи единствената отговорност за вземането на решения относно статистическите методи, стандарти и процедури, както и относно съдържанието и графика на статистическите публикации. (За съответствие: Кодекс на европейската статистическа практика, индикатори 1.4 и 1.3)

Предварителният достъп е изрично предвиден в Правилата за разпространение на статистически продукти и услуги, член 7, параграф 6, както следва: „Информацията до президента, министър-председателя и председателя на Народното събрание трябва да се изпраща един час преди официалното разпространение под строга забрана за разкриване на данните.“ Изглежда, че това съответства на критериите в Кодекса на европейската статистическа практика, че достъпът преди оповестяване трябва да бъде контролиран и обнародван. Съответната разпоредба обаче не изяснява, че изпращането на информация преди официалното ѝ разпространение представлява достъп преди публикуване, който следва да остане даван по изключение. Това нито установява, нито се позовава на действителните уговорки, въведени за такъв достъп, по-специално по отношение на строгите условия за забрана. Следователно тази уговорка може да бъде подобрена в следните отношения: 1) следва да се изясни какво се има предвид под „информация“; 2) следва да се обясни защо президентът, министър-председателят и председателят на Народното събрание имат този привилегирован достъп; 3) следва също така да се изясни защо тези три заинтересовани страни трябва да имат автоматичен достъп преди оповестяване във всички, а не само в някои случаи; 4) следва да се изясни изключителният характер на достъпа и да се илюстрират действителните мерки, въведени за гарантиране на спазването на забраната. Тези разяснения биха подобрили спазването на критериите в Кодекса на европейската статистическа практика, според които достъпът преди оповестяване трябва да бъде ограничен и добре обоснован.

За подобряване, надвишаващо съответствието с Кодекса на европейската статистическа практика, екипът на партньорската проверка препоръчва:

R3. Националният статистически институт следва да преразгледа договореностите за предварителен достъп, особено във връзка с обяснението на причините за предварителен достъп, ограничаване на обхвата на предварителния достъп до добре обосновани случаи и постигане на по-видими договорености. (За подобрение: Кодекс на европейската статистическа практика, индикатор 6.7)

Основополагащият принцип на професионална независимост е изрично установен в Закона за статистиката и неговото значение е ясно признато в българската статистическа система и извън нея. Високото доверие в статистиката сред всички категории потребители, което беше многократно потвърдено от екипа за партньорска проверка, също показва, че професионалната независимост се прилага на практика.

Статистическите дейности в трите прегледани органи на статистиката се намират или в министерствата (отдел „Агростатистика“ към Главна дирекция „Земеделие и регионална политика“ в Министерството на земеделието и дирекция „Мониторинг и оценка на околната среда“ към Изпълнителната агенция по околна среда в рамките на Министерството на околната среда и водите) или в рамките на национални институти (дирекция "Анализ, планиране и прогнозиране" и отдел "Експертиза на

работоспособността и трудова злополука“ в Дирекция „Осигуряване и краткосрочни плащания“). Тези организации, наред със статистическите, имат и други видове отговорности и задачи, някои от които са политически по характер и следват практики и принципи, различни от тези на статистическите дейности.

Статистическите дейности на тези субекти в рамките на министерства и институти и рамката за качество, върху която се основава европейската статистика, не са ясно представени на външната публика или в рамките на институциите. Това може да доведе до объркване сред потребителите на статистика по отношение на ролята или мандата на институциите, изготвящи статистика и изискващи изходни данни от граждани, компании и други участници. Същият вид объркване или неразбиране може да възникне и в тези институции.

В допълнение към комуникацията относно статистическите дейности и техните професионални принципи, тези дейности се основават на статистическата работна програма и трябва да бъдат публикувани и следвани.

За подобряване, надвишаващо съответствието с Кодекса на европейската статистическа практика, екипът на партньорската проверка препоръчва:

R4. Останалите три прегледани национални органа (отдел „Агростатистика“ в Министерството на земеделието, дирекция „Анализ, планиране и прогнозиране“ и отдел „Медицинска експертиза на работоспособността и трудовите злополуки“ в НОИ, дирекция „Мониторинг и оценка на околната среда“ в Изпълнителната агенция по околна среда) трябва да повишат прозрачността и видимостта на тяхната роля за изготвяне на статистика, включително чрез разясняване на тяхната професионална независимост и статистически дейности, въз основа на тяхната статистическа работна програма, както вътрешно, така и външно. (За подобрене: Кодекс на европейската статистическа практика, индикатори 1.3 и 1.5)

В два от другите прегледани органи на статистиката (Националният осигурителен институт и Изпълнителната агенция по околна среда) статистическите задачи и различните административни задачи се изпълняват в едни и същи отдели от един и същи персонал. Екипът за партньорска проверка счита, че това включва риск ролите и принципите за изготвяне на статистика да станат неясни или да се смесят с други роли и принципи, свързани с качеството на данните, поверителността и споделянето на данни. Друг риск за статистическото производство е дали има подходящи човешки ресурси за производството на официална статистика, ако други нестатистически задължения и роли непрекъснато се възлагат на статистическите служители.

За да се гарантира професионална независимост в статистическото производство и в бъдеще, изясняването на различните роли и отговорности ще гарантира, че други функции няма да се слоят с дейностите по изготвяне на официална статистика.

За подобряване, надвишаващо съответствието с Кодекса на европейската статистическа практика, екипът на партньорската проверка препоръчва:

R5. Националният осигурителен институт и Изпълнителната агенция по околна среда трябва да разграничат статистическите отговорности и задачи в своите организации; организационната структура и правилата следва да съдържат ясно

разграничение между тяхната роля в изготвянето на европейска статистика и други роли. (За подобрение: Кодекс на европейската статистическа практика, индикатор 1.3)

5.2.2 Осигуряване на адекватни финансови и човешки ресурси

В НСИ има ангажираща, мотивираща и подкрепяща работна среда. И все пак задържането на таланти, и по-специално на млади таланти, остава предизвикателство в контекст, в който привличането и задържането на таланти е от решаващо значение за уместността и устойчивостта на Националния статистически институт. Настоящите усилия за кариерно развитие, като например повишения в различни рангове по старшинство със скромни увеличения на заплатите, са подходящи, но недостатъчни. Ниските заплати в държавната администрация и Националния статистически институт са основна пречка за привличането и задържането на таланти.

За подобряване, надвишаващо съответствието с Кодекса на европейската статистическа практика, екипът на партньорската проверка препоръчва:

R6. Националният статистически институт трябва да проучи начини за ангажиране със съответните заинтересовани страни за справяне с текущите ограничения на заплатите и за идентифициране на вътрешни решения за тези ограничения, като например чрез повишаване на ефективността или чрез организационни промени. (За подобрение: Кодекс на европейската статистическа практика, индикатори 3.1 и 10.4)

Освен това, в условията, описани в предишната препоръка, именно перспективите за обучение и уникалността на това, което може да се научи в Националния статистически институт, са това, което привлича и задържа талантите в института. Въпреки това вътрешният трансфер на знания и опит - особено от старши персонал към младши персонал - все още е ограничен, а степента на мобилност между отделите също е скромна. Освен това физическата работна среда не е благоприятна за обмен на идеи и творчески работни взаимодействия.

За подобряване, надвишаващо съответствието с Кодекса на европейската статистическа практика, екипът на партньорската проверка препоръчва:

R7. Националният статистически институт трябва да разработи стимули за привличане и задържане на персонал по по-систематичен и планиран начин и да въведе механизми за осигуряване на обмен на знания, кариерно развитие и възможности за кариера. (За подобрение: Кодекс на европейската статистическа практика, индикатори 3.1 и 7.6)

НСИ следва годишен план за обучение на човешките ресурси, който обхваща целия персонал и се основава на годишната оценка на персонала. Планът е доста изчерпателен и целият персонал в отдела за човешки ресурси участва в организирането и оценяването на професионалното обучение. Изглежда обаче, че има несъответствие между обучението и кариерното развитие. Както признават от НСИ, служителите не са наясно с връзката между компетентност, обучение и повишение. Тази ситуация възниква в

контекст, в който съставянето на индивидуални планове за обучение не се основава на процес на съвместно идентифициране, включващ персонала (бъдещите обучаващи се).

Предлаганите курсове за обучение са стандартни, което означава, че последователностите на обучение не винаги отговарят на специфичните индивидуални нужди за кариерно развитие. Освен това плановете за обучение имат краткосрочен обхват; те се извършват по години и не включват средносрочен план (3-5 години), съобразен с кариерното развитие на служителите в НСИ. Свързването на плановете за обучение с ориентация за кариерно развитие би подействало като стимул за задържане на персонала, особено за новоназначените. Освен това курсовете за обучение са предимно външни, а вътрешните обучения в екипите са редки. И все пак един от аспектите, които служителите ценят най-много, особено младшите служители, са знанията и експертизата, които вече съществуват в НСИ, възплътени в неговия старши персонал. В този контекст НСИ все още не е използвал възможностите, които вътрешното обучение би могло да предостави по отношение на трансфера на знания.

За подобряване, надвишаващо съответствието с Кодекса на европейската статистическа практика, екипът за партньорска проверка препоръчва:

R8. Националният статистически институт трябва да гарантира, че подходът към обучението включва както вътрешни, така и външни източници, и се основава на цялостна оценка на потребностите, разработена в консултация със служителите и е свързана със средносрочните им планове за кариерно развитие. (За подобрение: Кодекс на европейската статистическа практика, индикатори 7.6 и 3.1)

5.2.3 Укрепване на координацията и видимостта на качеството в българската статистическа система

Законът за статистиката дава ясен мандат на НСИ да координира статистическите дейности в България. Координацията се осъществява основно чрез Националния статистически съвет.

Националният статистически съвет участва при даване на становище и препоръки по Стратегията за развитие на българската статистическа система за всеки 5-годишен период. Съветът обсъжда и предложения от органите на статистиката за Националната статистическа програма и подпомага българската статистическа система при изпълнението на Националната статистическа програма. Съветът е полезен орган за обсъждане на Стратегията за развитие и Статистическата програма. Екипът за партньорска проверка счита, че има важни координационни теми по отношение на производството на статистически данни, които биха имали полза от наличието на специална група.

Националният статистически съвет се състои от представители на всеки орган на статистиката, представители на академичната общност и представители на различни респонденти и потребители. Въпреки това няма постоянен инструмент или орган, състоящ се единствено от производители на официална статистика, където координационната роля на НСИ да се изпълнява ефективно. Такъв постоянен орган следва да се състои само от производители на статистика, за да позволи координация, насоки и сътрудничество само от гледна точка на производителите на статистика.

Националният статистически съвет трябва да се концентрира върху въпроси, които са от значение както за производителите на статистика, така и за други заинтересовани страни.

За подобряване, надвишаващо съответствието с Кодекса на европейската статистическа практика, екипът за партньорска проверка препоръчва:

R9. Националният статистически институт, в сътрудничество с другите национални органи, разработващи, произвеждащи и разпространяващи европейска статистика, трябва да засили координационните дейности в българската статистическа система чрез въвеждане на структурирани и редовни процедури за предоставяне на методологически и други насоки, както и чрез споделяне на добри практики и инструменти с други национални органи. Официален механизъм за координация следва да бъде насочен единствено към други национални органи. (За подобрение: Кодекс на европейската статистическа практика, индикатор 1a.1)

НСИ е публикувал добър набор от насоки за качество на своя уебсайт и трите прегледани органа на статистиката използват тези насоки в своите статистически дейности. Насоките обаче са доста стари и не поддържат напълно качествено и модерно статистическо производство и процеси.

НСИ активно развива своята система за управление на качеството, включваща управление на качеството и информационната сигурност. Въпреки, че системата за управление на качеството е актуализирана, националните насоки за качество не са адаптирани към тази нова система за управление на качеството и следователно са остарели. Трябва да се продължи разработването на ревизирани насоки за качество и да се осигури подкрепа за тяхното прилагане. Освен това, въпреки че НСИ е в състояние да изпълни тази координационна задача, той също се нуждае от подходящо финансиране за това.

Трите прегледани органа на статистиката получават известно обучение по методологически и качествени въпроси от Националния статистически институт. Тъй като Националният статистически институт усъвършенства работата си по качеството, съществува възможност за подобряване на управлението на качеството на органите на статистиката, например чрез допълнително обучение от НСИ към тях. Със силноограничените ресурси за управление на качеството това в момента не е възможно в необходимата степен и следователно НСИ трябва да разполага с подходящи ресурси за задачата.

Управлението на качеството в рамките на българската статистическа система също може да бъде от полза за работата на електронното правителство в рамките на българското правителство, като добави качество и сигурност на данните към цялостното управление на данните. НСИ и органите на статистиката работят в тясно сътрудничество с притежателите на регистри в българското правителство, като използват данните за статистически цели. Така те са в състояние да обърнат внимание на качеството на данните и в сътрудничество с притежателите на регистрите да подобрят качеството и управлението на качеството на българските данни.

За подобряване, надвишаващо съответствието с Кодекса на европейската статистическа практика, екипът за партньорска проверка препоръчва:

R10. Националният статистически институт, в сътрудничество с другите национални органи, разработващи, произвеждащи и разпространяващи европейска статистика, трябва да приеме активен подход при координирането на развитието на управлението на качеството сред другите национални органи и да разработи актуални национални насоки за качество, както и да подкрепи тяхното прилагане чрез обучение на персонала и редовно наблюдение. Националният статистически институт трябва да работи за получаване на подходящо финансиране с цел подпомагане на необходимата координация. (За подобрение: Кодекс на европейската статистическа практика, индикатори Ibis.2 и 3.1)

НСИ има добре структуриран календар за оповестяване на своя уебсайт за статистически данни, произведени от НСИ. За трите прегледани органа на статистиката екипът за партньорска проверка не можа да намери календар за оповестяване на техните уебсайтове на английски език. Съответната им статистика също не можеше да бъде намерена на техните уебсайтове или на сайта на НСИ.

Датите и часовете за оповестяване на статистическите данни трябва да бъдат предварително обявени, така че потребителите да знаят кога да очакват публикуването на статистически данни и да могат съответно да планират работата си. Потребителите също се нуждаят от достъп до статистическа информация на уебсайта, която може да бъде отпечатана и/или уеб-базирана публикация или услуга за база данни.

НСИ е разработил информационната система ИНФОСТАТ, за да предложи на потребителите гъвкав достъп до статистически данни; тази услуга би могла да се използва и като национална услуга за предлагане на достъп до официална статистическа информация. Като цяло това би могло да предложи една рентабилна и ефективна услуга за българската статистическа система.

За подобряване, надвишаващо съответствието с Кодекса на европейската статистическа практика, екипът за партньорска проверка препоръчва:

R11. Трите други проверени национални органа (отдел „Агростатистика“ в Министерството на земеделието, дирекция „Анализ, планиране и прогнозиране“ и отдел „Медицинска експертиза на работоспособността и трудовите злоупотреки“ в НОИ, дирекция „Мониторинг и оценка на околната среда“ в Изпълнителната агенция по околна среда) трябва да публикуват календар за публикуване и статистика на своите уебсайтове. Като алтернатива трите други проверени национални органа следва да публикуват официалните си статистики на уебсайта и/или уеб услугите на Националният статистически институт и да предоставят връзки от съответните си уебсайтове. Трите други проверени национални органа следва да публикуват своята статистическа информация във формат за многократна употреба (напр. xlsx, отворени данни). (За подобрение: Кодекс на европейската статистическа практика, индикатори 6.5 и 15.2)

Потребителите на статистическа информация са заинтересовани от това да знаят на какви данни се основава статистическата информация и как се съставя тя, т.е. какви са методите зад числените стойности. Тази информация може да бъде получена от методологическата документация.

Националният статистически институт е разработил структурата на своя уебсайт, така че както метаданните и методологията, така и отчетите за качеството да са

леснодостъпни във връзка с публикуваните статистически данни. Същият вид структура трябва да бъде разработена за статистическите данни, събрани от трите прегледани органа на статистиката.

За подобряване, надвишаващо съответствието с Кодекса на европейската статистическа практика, екипът за партньорска проверка препоръчва:

R12. Трите други проверени национални органа (отдел „Агростатистика“ в Министерството на земеделието, дирекция „Анализ, планиране и прогнозиране“ и отдел „Медицинска експертиза на работоспособността и трудовите злоупотреки“ в Националния осигурителен институт, дирекция „Мониторинг и оценка на околната среда“ в Изпълнителната агенция по околна среда) трябва да публикуват доклади за качество и методически документи и документи по качеството на своите уебсайтове. (За подобрение: Кодекс на европейската статистическа практика, индикатори 15.6 и 15.7)

5.2.4 Оползотворяване на развиващата се среда на данните

Законът за статистиката (чл.20.6) предоставя на Националния статистически институт и другите органи на статистиката право на безплатен достъп до правно регламентирани административни данни. Това позволява на Националния статистически институт и другите органи на статистиката да бъдат особено успешни в използването на широк спектър от административни данни за производството на официална статистика. На практика невинаги е лесно да бъде получен достъп и понякога достъпът се отказва с аргументи, базирани на закона, на който се базират исканите административни данни. Също така не съществуват регистри на къщите и други сгради и гео информацията често липсва. Регистрите невинаги са обновявани достатъчно редовно, за да бъдат използвани за навременна статистика. За Националния статистически институт и органите на статистиката публична подкрепа от правителството би била добре дошла, например чрез отреждането на важно място за достъпа до административни данни в електронната стратегия на правителството. Правителството трябва да потвърди, че счита достъпа до административни източници за жизненоважен за информацията, основавана на официални статистики.

За подобряване, надвишаващо съответствието с Кодекса на европейската статистическа практика, екипът за партньорска проверка препоръчва:

R13. Правителството трябва да предприеме стъпки за премахване на всички правни пречки за достъп до административни източници, както и за разширяване на информацията, включена в регистрите, и подобряване на тяхната актуалност. (За подобрение: Кодекс на европейската статистическа практика, индикатор 2.2)

Достъпът до и използването на административни данни може да спечелят от по-проактивен подход от страна на НСИ. Ясно очертана стратегия може да бъде рамка за подобряването на отношенията с доставчиците на административни данни, установяването на достъп до административни данни и използването на такива данни в производството на статистика.

За подобряване, надвишаващо съответствието с Кодекса на европейската статистическа практика, екипът за партньорска проверка препоръчва:

R14. Националният статистически институт трябва да продължи да разработва и прилага стратегия за достъп и използване на административните данни, както и да работи много активно с доставчиците на административни данни за осигуряване на достъп, както на работно ниво, така и на стратегическо и най-високо управленско ниво. Тази стратегия за административни данни следва да включва необходимите действия за постигане, в сътрудничество с доставчиците на административни данни, на по-добро съответствие между административните и статистическите понятия и определения, както и за повишаване на качеството на административните данни. (За подобрение: Кодекс на европейската статистическа практика, индикатор 9.4)

В много случаи НСИ и другите органи на статистиката вече са ефективно консултирани относно концепциите и дефинициите, използвани за административни данни, въпреки че на пръв поглед Законът за статистиката не им дава право да дават консултации. В други случаи консултациите не са достатъчно ефективни или навремени и НСИ трябва да използва подробни преобразувания към статистически концепции и дефиниции. Тези преобразувания се извършват от статистическите отдели на НСИ, тъй като тези въпроси не се смятат за хоризонтални; последиците са, че по-напредничави статистически методи може да не бъдат взети предвид или да останат по-слабо използвани. Също така пълният потенциал за повторно използване на административни данни в НСИ не изглежда да е овладян. Би било изключително полезно да се разясни, че НСИ и другите органи на статистиката, разработващи, произвеждащи и разпространяващи европейска статистика имат правото да получават консултации относно дизайна и развитието на различни административни регистри, бази данни и записи, включително концепции, дефиниции и качество на административни данни, с цел превръщането на административните данни в по-подходящи за статистически цели.

За подобряване, надвишаващо съответствието с Кодекса на европейската статистическа практика, екипът за партньорска проверка препоръчва:

R15. Министерският съвет следва да предприеме всички необходими стъпки за изменение на Закона за статистиката, за да се изясни, че Националният статистически институт и другите национални органи, разработващи, произвеждащи и разпространяващи европейска статистика, имат законното право да бъдат консултирани относно понятията, определенията и качеството на административни данни. (За подобрение: Кодекс на европейската статистическа практика, индикатор 2.2)

Използването на административни данни в производството на официална статистика не е съвсем лесно. Административните данни може да съдържат грешки и използваните понятия могат да се различават от статистическите; допълнително, свързването с административни данни или данни от проучвания може да доведе до грешки. Ето защо би било полезно Националният статистически институт да разшири своята експертиза в тази област.

За подобряване, надвишаващо съответствието с Кодекса на европейската статистическа практика, екипът за партньорска проверка препоръчва:

R16. Стратегията на Националния статистически институт за административните данни трябва да включва приложни изследвания и разработване на статистически методи за използване на административни данни

при производството на официална статистика и да осигури необходимите ресурси за тази работа. Националният статистически институт трябва също така да проучи възможностите за увеличено повторно използване на административни данни в рамките на Националния статистически институт. (За подобрение: Кодекс на европейската статистическа практика, индикатор 8.7)

Обменът на данни между Националния статистически институт, органите на статистиката, доставчиците на административни данни и респондентите, особено предприятията, има различни форми: уеб портали, CD-ROM, хартиен формат, USB памет и други. В тази област се наблюдава прогрес и Националния статистически институт играе важна роля, например чрез ролята си координатор на проекта за единна входна точка, където предприятията трябва да предоставят данните си само веднъж. Автоматичният обмен на данни между Националния статистически институт, органите на статистиката, доставчиците на административни данни и респондентите ще намали разходите на всички страни, намалявайки броя на ръчни операции, и ще доведе до по-високо качество на официалната статистика, намалявайки вероятността от грешки при обработката.

За подобряване, надвишаващо съответствието с Кодекса на европейската статистическа практика, екипът за партньорска проверка препоръчва:

R17. Националният статистически институт, другите национални органи, разработващи, произвеждащи и разпространяващи европейска статистика и доставчиците на административни данни трябва да предприемат необходимите стъпки за стартиране и поддържане на автоматизиран обмен на данни. (За подобрение: Кодекс на европейската статистическа практика, индикатор 10.3)

Областта на новите източници на данни е многообещаваща за официалната статистика, например за по-честото производство на по-детайлна статистика. НСИ много успешно е извършило приложни изследвания и разработка на нови източници на данни, като данни от баркодове, големи данни и данни, извлечени от Интернет сайтове. Това бе извършено в сътрудничество с други европейски статистически институти и е допринесло за развитието на експериментална статистика, в частност за онлайн обяви за работа и онлайн характеристики на предприятия. Публикуването на тези и всички бъдещи изследвания в областта, например на отделна Интернет страница за изследвания и развитие, би дало сериозно положително отражение на репутацията на НСИ като институт на знанието. Статистическите резултати от тях могат да бъдат публикувани на отделна Интернет страница за експериментална статистика. Това би допринесло и за представянето на НСИ като още по-атрактивен работодател за талантиливи специалисти по обработка и анализ на данни и статистици.

За подобряване, надвишаващо съответствието с Кодекса на европейската статистическа практика, екипът за партньорска проверка препоръчва:

R18. Националният статистически институт трябва да продължи научноизследователската и развойната дейност за проучване на нови източници на данни и в други методологични области и да публикува резултатите от тази работа на своята Интернет страница. (За подобрение: Кодекс на европейската статистическа практика, индикатор 13.5)

5.2.5 Укрепване на сътрудничеството с широката общественост

Националният статистически институт поддържа добри отношения с потребителите и улеснява и насърчава редовния обмен на информация. Институционалните потребители, включително производителите на официална статистика, са членове на Националния статистически съвет. По този начин оперативната работа с институционални потребители като бизнес общността обикновено е ad-hoc, извършва се в интер-организационни работни групи и без специфични за потребителите програми, адресирани посредством канали за систематичен и редовен обмен. Имайки предвид, че все още съществуват предизвикателства по отношение на тежестта върху респондентите и по-конкретно бизнеса, се препоръчва по-таргетиран подход.

За подобряване, надвишаващо съответствието с Кодекса на европейската статистическа практика, екипът за партньорска проверка препоръчва:

R19. Националният статистически институт трябва да създаде консултативен орган с бизнес асоциациите за обсъждане на текущи предизвикателства и действия за справяне с тежестта на респондентите върху бизнеса. (За подобрене: Кодекс на европейската статистическа практика, индикатори 9.3 и 9.1)

Кръгът на потребителите на официална статистика в Република България постоянно се разширява заедно със социо-политическото развитие на страната. Граждани, държавни служители в релевантните министерства, академични изследователи, нормотворци, бизнес организации и медии използват статистика все повече. Техните специфични изисквания и постоянно променящи се нужди налагат персонализиран подход.

Липсват обаче консултативни органи за различните групи потребители и профилиране, при положение, че две от стратегическите цели на Националния статистически институт са преход от статистика към статистика с добавена стойност и високо качество и доверие в официалната статистика.

За подобряване, надвишаващо съответствието с Кодекса на европейската статистическа практика, екипът за партньорска проверка препоръчва:

R20. Националният статистически институт трябва да засили и персонализира взаимодействието с различни потребителски профили, за да увеличи максимално потенциала на техния опит като потребители на статистика. (За подобрене: Кодекс на европейската статистическа практика, индикатори 11.1 и 11.3)

Националният статистически институт е постигнал обещаващо развитие по отношение на изследването на нови източници на данни, в контекст, в който пейзажът от данни в страната се разширява, а новоразработената стратегия за електронно управление отваря вратата към нови възможности. Сегашната Национална програма за развитие “България 2030” изрично посочва, че вземането на решения, основано на данни, е жизненоважно за подобряването на институционалната среда в страната и волята за трансформация в икономика, управлявана от данни. Програмата също така застава зад политиките за отворени данни и усилията за внедряване на електронни правителствени услуги. Този национален контекст предлага плодородна почва за работа с възможности, които все още не са оползотворени. НСИ е в особено добра позиция да участва в администрирането на данни в стратегията за електронно правителство, например в подпомагаща или централна роля като администратор на данни.

За подобряване, надвишаващо съответствието с Кодекса на европейската статистическа практика, екипът за партньорска проверка препоръчва:

R21. Националният статистически институт трябва да установи и поддържа диалог с правителството относно новите източници на данни и тяхната роля в официалната статистика и електронното управление. (За подобрение: Кодекс на европейската статистическа практика, индикатор 2.4)

Позицията на Националния статистически институт в страната е забележителна. Партньори и потребители от българската статистическа система ценят високо Националния статистически институт и го смятат за надеждна, заслужаваща доверие и компетентна организация. Въпреки това, Националният статистически институт е изправен пред някои критични предизвикателства, които възпрепятстват оптимизирането му като организация. Някои от тези предизвикателства са на ниво система, външни за организацията, като ограниченията в нивата на заплатите и ограниченията в достъпа и обмяна на административни данни. В този контекст, сътрудничеството с производителите на данни, притежателите на данни и институционалните потребители на официална статистика е много динамично и конструктивно, и въпреки това е предимно ad-hoc, по повод конкретни проблеми и сътрудничество на оперативно ниво. Предизвикателствата на ниво система не са задължително адресирани съвместно.

Поставянето на Националната програма за развитие “България 2030” и Стратегията за електронно управление на правителството предоставят възможността за започване на дискусии и намирането на решения на проблеми на ниво система, които възпрепятстват оптималната работа на НСИ в рамките на българската статистическа система.

За подобряване, надвишаващо съответствието с Кодекса на европейската статистическа практика, екипът за партньорска проверка препоръчва:

R22. Националният статистически институт, в сътрудничество с Националния статистически съвет, следва да проучи възможността за стратегически съюз за данни, за да се издигнат настоящите предизвикателства на системно ниво пред обществото, особено в контекста на ролята на данните и официалната статистика за провеждане на политика, базирана на доказателствата, стремежа към икономика, основана на данни, и желаната роля на статистиката в едно демократично общество. Този съюз трябва да надхвърли сегашните програмни и оперативни партньорства и да включва по-широк кръг от участници. (За подобрение: Кодекс на европейската статистическа практика, индикатори 10.4, 10.2 и 2.1)

5.3 Мнения на НСИ в качеството му на национален координатор на НСС и Партньорската проверка относно тези препоръки, където те се различават от оценката на експертите от партньорската проверка.

Не е представено

АНЕКС А – ПРОГРАМА НА ПОСЕЩЕНИЕТО

Време	Тема	Участници
Ден 1 - 28 март 2022		
9:30 - 9:45	Подготвителна среща	<p>Експертен екип на партньорската проверка: Всички</p> <p>НСИ: Национален координатор на Партньорската проверка и заместник-председател на НСИ; Комуникационен експерт на Партньорската проверка и началник на отдел „Международно сътрудничество“; Държавен експерт в дирекция „Обща методология, анализ и координация на статистическите изследвания“; Длъжностно лице по защита на данните; Главен експерт в отдел „Международно сътрудничество“; Старши експерт в отдел „Международно сътрудничество“; Старши експерт в отдел „Международно сътрудничество“;</p>
09:45 - 10:00	Откриване и въвеждаща част	<p>Експертен екип на партньорската проверка: Всички</p> <p>НСИ: Национален координатор на Партньорската проверка и заместник-председател на НСИ; Комуникационен експерт на Партньорската проверка и началник на отдел „Международно сътрудничество“; Държавен експерт в дирекция „Обща методология, анализ и координация на статистическите изследвания“; Длъжностно лице по защита на данните; Главен експерт в отдел „Международно сътрудничество“; Старши експерт в отдел „Международно сътрудничество“; Старши експерт в отдел „Международно сътрудничество“;</p>
10:00 - 11:00	Представяне на Националната статистическа система	<p>Експертен екип на партньорската проверка: Всички</p> <p>НСИ и гости: Съветник в политическия кабинет на заместник министър-председателя по добро управление;</p>

		<p>Председател на НСИ; Национален координатор на Партньорската проверка и заместник-председател на НСИ; Заместник-председател на НСИ; Главен секретар на НСИ; Директор на дирекция „Бизнес статистика“; Директор на дирекция „Демографска и социална статистика“; Директор на дирекция „Многосекторна статистика и услуги за потребителите“; Директор на дирекция „Информационни системи и инфраструктура“; Директор на дирекция „Обща методология, анализ и координация на статистическите изследвания“; Главен експерт в отдел „Нефинансови национални и регионални сметки“, дирекция „Макроикономическа статистика“; Началник на отдел „Агростатистика“, главна дирекция „Земеделие и регионална политика“, Министерство на земеделието; Директор на дирекция „Анализ, планиране и прогнозиране“, Национален осигурителен институт; Държавен експерт в отдел „Експертиза на работоспособността и трудова злополука“, Национален осигурителен институт; Заместник изпълнителен директор на Изпълнителната агенция по околна среда, Министерство на околната среда и водите; Директор на дирекция „Статистика“, Българска народна банка; Началник на отдел „Макроикономическа статистика“, дирекция „Статистика“, Българска народна банка; Държавен експерт в дирекция „Обща методология, анализ и координация на статистическите изследвания“; Длъжностно лице по защита на данните;</p>
11:00 - 11:15	Кафе пауза	
11:15 - 12:30	Координация и сътрудничество (Кодекс на европейската статистическа практика, принцип 1а)	<p>Експертен екип на партньорската проверка: Всички</p> <p>НСИ: Национален координатор на Партньорската проверка и заместник-председател на НСИ; Директор на дирекция „Многосекторна статистика и услуги за потребителите“; Директор на дирекция „Информационни системи и инфраструктура“;</p>

		<p>Комуникационен експерт на Партньорската проверка и началник на отдел „Международно сътрудничество“;</p> <p>Държавен експерт в дирекция „Обща методология, анализ и координация на статистическите изследвания“;</p> <p>Длъжностно лице по защита на данните;</p>
12:30 - 13:30	Обяд	
13:30 - 14:45	Професионалната независимост и Закона за статистиката и свързаното законодателство;	<p>Експертен екип на партньорската проверка: Всички</p> <p>НСИ: Национален координатор на Партньорската проверка и заместник-председател на НСИ; Комуникационен експерт на Партньорската проверка и началник на отдел „Международно сътрудничество“;</p> <p>Държавен експерт в дирекция „Обща методология, анализ и координация на статистическите изследвания“;</p> <p>Главен юрисконсулт в дирекция „Правни дейности“; Старши експерт в отдел „Международно сътрудничество“;</p> <p>Директор на дирекция „Бизнес статистика“;</p> <p>Директор на дирекция „Демографска и социална статистика“;</p> <p>Длъжностно лице по защита на данните;</p> <p>Директор на дирекция „Многосекторна статистика и услуги за потребителите“</p> <p>Директор на дирекция „Информационни системи и инфраструктура“</p>
14:45 - 15:00	Кафе пауза	
15:00 - 16:15	Програмиране, планиране и ресурси	<p>Експертен екип на партньорската проверка: Всички</p> <p>НСИ: Национален координатор на Партньорската проверка и заместник-председател на НСИ; Държавен експерт в дирекция „Обща методология, анализ и координация на статистическите изследвания“;</p> <p>Главен експерт в дирекция „Обща методология, анализ и координация на статистическите изследвания“;</p> <p>Главен юрисконсулт в дирекция „Правни дейности“; Главен секретар;</p> <p>Началник на отдел „Финансово-счетоводни дейности“;</p> <p>Главен счетоводител;</p>

		И.д. началник на отдел „Човешки ресурси“; Директор на дирекция „Бизнес статистика“; Директор на дирекция „Демографска и социална статистика“; Директор на дирекция „Информационни системи и инфраструктура“ Длъжностно лице по защита на данните;
16:15	Вътрешна дискусия на експертния екип на партньорската проверка	
Време	Тема	Участници
Ден 2 - 29 март 2022		
9:00 - 10:15	Качество (организационна структура, инструменти, мониторинг)	Експертен екип на партньорската проверка: Всички НСИ: Национален координатор на Партньорската проверка и заместник-председател на НСИ; Държавен експерт в дирекция „Обща методология, анализ и координация на статистическите изследвания“; Директор на дирекция „Информационни системи и инфраструктура“; Директор на дирекция „Бизнес статистика“; Директор на дирекция „Демографска и социална статистика“; Директор на дирекция „Многосекторна статистика и услуги за потребителите“ Началник на отдел „Сметки в околната среда и енергетиката“, дирекция „Макроикономическа статистика“; Главен експерт в дирекция „Информационни системи и инфраструктура“; Други участници / наблюдатели: Началник на отдел „Статистика на здравеопазването и правосъдието“; Началник на отдел „Статистика на образованието и културата“; Началник на отдел „Връзки с потребителите и е-услуги“;
10:15 - 10:30	Кафе пауза	
10:30 - 11:45	Разпространение и конфиденциалност	Експертен екип на партньорската проверка: Всички

		<p>НСИ: Национален координатор на Партньорската проверка и заместник-председател на НСИ; Длъжностно лице по защита на данните; Директор на дирекция „Многосекторна статистика и услуги за потребителите” Директор на дирекция „Информационни системи и инфраструктура“ Главен експерт в дирекция „Информационни системи и инфраструктура“; Главен експерт в отдел „Международно сътрудничество“, отговорен за връзките с медиите; Комуникационен експерт на Партньорската проверка и началник на отдел „Международно сътрудничество“; Държавен експерт в дирекция „Обща методология, анализ и координация на статистическите изследвания“;</p> <p>Други участници / наблюдатели: Началник на отдел „Връзки с потребителите и е-услуги“; Главен експерт в отдел „Международно сътрудничество“;</p>
11:45 - 12:45	Обяд	
12:45 - 14:00	<p>Методология, събиране и обработка на данни (административни данни)</p>	<p>Експертен екип на партньорската проверка: Всички</p> <p>НСИ: Национален координатор на Партньорската проверка и заместник-председател на НСИ; Директор на дирекция „Обща методология, анализ и координация на статистическите изследвания“; Директор на дирекция „Бизнес статистика“; Директор на дирекция „Демографска и социална статистика“; Директор на дирекция „Многосекторна статистика и услуги за потребителите” Директор на дирекция „Информационни системи и инфраструктура“; Началник на отдел „Потребителски цени, цени на жилища и паритети на покупателната способност“, дирекция „Макроикономическа статистика“; Главен експерт в отдел „Нефинансови национални и регионални сметки“, дирекция „Макроикономическа статистика“;</p>

		<p>Държавен експерт в дирекция „Обща методология, анализ и координация на статистическите изследвания“;</p> <p>Други участници / наблюдатели: Длъжностно лице по защита на данните; Началник на отдел "Статистика на външната търговия със стоки"; Началник на отдел „Статистика на здравеопазването и правосъдието“; Началник на отдел „Статистика на образованието и културата“;</p>
14:00 - 14:15	Кафе пауза	
14:15 - 15:30	Среща с младшия персонал	<p>Експертен екип на партньорската проверка: Всички</p> <p>НСИ: Старши експерт в отдел „Международно сътрудничество“; Старши експерт в отдел „Международно сътрудничество“; Държавен експерт в отдел „Краткосрочна бизнес статистика и статистика на транспорта“, дирекция „Бизнес статистика“; Главен експерт в отдел „Статистика на образованието и културата“, дирекция „Демографска и социална статистика“; Младши експерт в отдел „Статистика на населението и жилищния фонд“, дирекция „Демографска и социална статистика“; Старши експерт в отдел „Информационни системи и приложен софтуер“, дирекция „Информационни системи и инфраструктура“; Главен експерт в отдел „Регионална статистика и индикатори за мониторинг“, дирекция „Многосекторна статистика и услуги за потребителите“; Главен експерт в отдел „Нефинансови национални и регионални сметки“, дирекция „Макроикономическа статистика“;</p>
15:30	Вътрешна дискусия на експертния екип на партньорската проверка	

Време	Тема	Участници
Ден 3 - 30 март 2022		
09:00 - 09:15	Обща въвеждаща сесия за всички органи на статистиката	<p>Експертен екип на партньорската проверка: Всички</p> <p>НСИ: Национален координатор на Партньорската проверка и заместник-председател на НСИ; Държавен експерт в дирекция „Обща методология, анализ и координация на статистическите изследвания“;</p> <p>Органи на статистиката: Началник на отдел „Агростатистика“, главна дирекция „Земеделие и регионална политика“, Министерство на земеделието; Държавен експерт в отдел „Агростатистика“ , Министерство на земеделието; Главен експерт в отдел „Агростатистика“ , Министерство на земеделието; Директор на дирекция „Анализ, планиране и прогнозиране“, Национален осигурителен институт; Държавен експерт в отдел „Експертиза на работоспособността и трудова злополука“, Национален осигурителен институт; Главен експерт в отдел „Експертиза на работоспособността и трудова злополука“, Национален осигурителен институт; Актоер, отдел „Статистически, актоерски анализи и прогнозиране“, дирекция „ Анализ, планиране и прогнозиране“, Национален осигурителен институт; Заместник изпълнителен директор на Изпълнителната агенция по околна среда; (чрез Zoom) Директор на дирекция „Мониторинг и оценка на околната среда“, Изпълнителна агенция по околна среда; (чрез Zoom) Началник на отдел „Мониторинг на отпадъците“, Изпълнителна агенция по околна среда;(чрез Zoom)</p> <p>Други участници / наблюдатели: Комуникационен експерт на Партньорската проверка и началник на отдел „Международно сътрудничество“;</p>

09:15 - 10:30	<p>Среща с първия орган на статистиката – отдел „Агростатистика“, главна дирекция „Земеделие и регионална политика“, Министерство на земеделието</p>	<p>Експертен екип на партньорската проверка: Всички</p> <p>Орган на статистиката: Началник на отдел „Агростатистика“, главна дирекция „Земеделие и регионална политика“, Министерство на земеделието; Държавен експерт в отдел „Агростатистика“ , Министерство на земеделието; Главен експерт в отдел „Агростатистика“ , Министерство на земеделието;</p> <p>НСИ: Национален координатор на Партньорската проверка и заместник-председател на НСИ; Държавен експерт в дирекция „Обща методология, анализ и координация на статистическите изследвания“; Началник на отдел „Сметки и цени в селското и горското стопанство“, дирекция „Макроикономическа статистика“; Комуникационен експерт на Партньорската проверка и началник на отдел „Международно сътрудничество“;</p>
10:30 - 10:45	Кафе пауза	
10:45 - 12:00	<p>Среща с втория орган на статистиката - дирекция „ Анализ, планиране и прогнозиране“, „Експертиза на работоспособността и трудова злополука“, Национален осигурителен институт (НОИ)</p>	<p>Експертен екип на партньорската проверка: Всички</p> <p>Орган на статистиката: Директор на дирекция „ Анализ, планиране и прогнозиране“, Национален осигурителен институт; Държавен експерт в отдел „Експертиза на работоспособността и трудова злополука“, Национален осигурителен институт; Главен експерт в отдел „Експертиза на работоспособността и трудова злополука“, Национален осигурителен институт; Актьор, отдел „Статистически, актьорски анализи и прогнозиране“, дирекция „ Анализ, планиране и прогнозиране“, Национален осигурителен институт;</p> <p>НСИ: Национален координатор на Партньорската проверка и заместник-председател на НСИ; Държавен експерт в дирекция „Обща методология, анализ и координация на статистическите изследвания“;</p>

		Началник на отдел „Статистика на пазара на труда“; Главен експерт в отдел „Международно сътрудничество“;
12:00 - 13:00	Обяд	
13:00 - 14:15	Среща с третия орган на статистиката - дирекция „Мониторинг и оценка на околната среда“, Изпълнителна агенция по околна среда (ИАОС)	Експертен екип на партньорската проверка: Всички Орган на статистиката: Заместник изпълнителен директор на Изпълнителната агенция по околна среда; Директор на дирекция „Мониторинг и оценка на околната среда“, Изпълнителна агенция по околна среда; Началник на отдел „Мониторинг на отпадъците“, Изпълнителна агенция по околна среда; НСИ: Национален координатор на Партньорската проверка и заместник-председател на НСИ; Държавен експерт в дирекция „Обща методология, анализ и координация на статистическите изследвания“; Началник на отдел „Сметки в околната среда и енергетиката“, дирекция „Макроикономическа статистика“; Комуникационен експерт на Партньорската проверка и началник на отдел „Международно сътрудничество“;
14:15 - 14:30	Кафе пауза	
14:30 - 15:45	Напредък и планове за бъдещето	Експертен екип на партньорската проверка: Всички НСИ: Национален координатор на Партньорската проверка и заместник-председател на НСИ; Директор на дирекция „Бизнес статистика“; Директор на дирекция „Демографска и социална статистика“; Директор на дирекция „Многосекторна статистика и услуги за потребителите“; Директор на дирекция „Информационни системи и инфраструктура“; Началник на отдел „Потребителски цени, цени на жилища и паритети на покупателната способност“, дирекция „Макроикономическа статистика“; Главен експерт в отдел „Нефинансови национални и регионални сметки“, дирекция „Макроикономическа статистика“;

		<p>Държавен експерт в дирекция „Обща методология, анализ и координация на статистическите изследвания“;</p> <p>Други участници / наблюдатели: Комуникационен експерт на Партньорската проверка и началник на отдел „Международно сътрудничество“; Длъжностно лице по защита на данните;</p>
15:45 - 16:00	Кафе пауза	
16:00 - 17:00	Административни и нови източници на данни	<p>Експертен екип на партньорската проверка: Всички</p> <p>НСИ: Национален координатор на Партньорската проверка и заместник-председател на НСИ; Директор на дирекция „Бизнес статистика“; Директор на дирекция „Демографска и социална статистика“; Директор на дирекция „Многосекторна статистика и услуги за потребителите“; Директор на дирекция „Информационни системи и инфраструктура“; Държавен експерт в отдел „Потребителски цени, цени на жилища и паритети на покупателната способност“; дирекция „Макроикономическа статистика“; Държавен експерт в дирекция „Обща методология, анализ и координация на статистическите изследвания“; Главен експерт в дирекция „Информационни системи и инфраструктура“; Длъжностно лице по защита на данните;</p>
17:00	Вътрешна дискусия на експертния екип на партньорската проверка	
Време	Тема	Участници
Ден 4 - 31 март 2022		
09:00 - 10:15	Среща с основни доставчици на данни – административни и нови източници на данни	<p>Експертен екип на партньорската проверка: Всички</p> <p>Доставчици на данни: Главен експерт, дирекция „Интрастат“, Национална агенция по приходите; Началник на отдел „Стратегически анализи и прогнози и развитие на справочна инфраструктура“, дирекция „Информационни системи и аналитична дейност“, Агенция „Митници“ към Министерството на финансите;</p>

		<p>Началник на отдел в дирекция „Бюджет и финансови параметри“, Национална здравноосигурителна каса; Представител на отдел „Електронна обработка на информация“, главна дирекция „Гражданска регистрация и административно обслужване“, министерство на регионалното развитие и благоустройството; Директор на дирекция „Анализ, планиране и прогнозиране“, Национален осигурителен институт; Директор на дирекция „Информационни технологии и пространствени данни“, Агенция по геодезия, картография и кадастър“ Главен експерт в отдел „Планиране и статистика“, дирекция „Координация и информационно-аналитична дейност“, Министерство на вътрешните работи; Главен секретар на Националния център за информация и документация; Национален координатор на Партньорската проверка и заместник-председател на НСИ; Директор на дирекция „Информационни системи и инфраструктура“; Държавен експерт в дирекция „Обща методология, анализ и координация на статистическите изследвания“; Длъжностно лице по защита на данните;</p> <p>Други участници / наблюдатели: Експерт в отдел „Политики за стратегическо развитие“, Министерство на образованието и науката; Младши експерт в отдел „Политики за стратегическо развитие“, Министерство на образованието и науката; Началник на сектор „Дизайн и развитие на информационни системи и компоненти за информационни системи“, дирекция „Комуникационни и информационни системи“, Министерство на вътрешните работи;</p> <p>НСИ: Директор на дирекция „Бизнес статистика“; Директор на дирекция „Демографска и социална статистика“ Директор на дирекция „Многосекторна статистика и услуги за потребителите“</p>
--	--	--

		Главен експерт в отдел „Международно сътрудничество“
10:15 - 10:30	Кафе пауза	
10:30 - 11:30	Среща с основни групи потребители – медии	<p>Експертен екип на партньорската проверка: Всички</p> <p>Представители на медиите Генерален директор на Българската телеграфна агенция; Водещ на публицистичното предаване „Референдум“, Българска национална телевизия; Журналист, БТВ Медия груп; Бизнес редактор, Dnevnik.bg Журналист, Нова бродкастинг груп; Бизнес редактор, вестник „24 часа“; Национален координатор на Партньорската проверка и заместник-председател на НСИ; Държавен експерт в дирекция „Обща методология, анализ и координация на статистическите изследвания“;</p> <p>Други участници / наблюдатели: Комуникационен експерт на Партньорската проверка и началник на отдел „Международно сътрудничество“; Главен експерт в отдел „Международно сътрудничество“; Главен експерт в отдел „Международно сътрудничество, отговорен за връзките с медиите; Длъжностно лице по защита на данните;</p>
11:30 - 11:45	Кафе пауза	
11:45 - 12:45	Среща с основни групи потребители - бизнес организации, федерации и синдикати	<p>Експертен екип на партньорската проверка: Всички</p> <p>Бизнес потребители: Изпълнителен директор на Асоциация на индустриалния капитал в България; Член на постоянния комитет „Данъци и право“, Конфедерация на работодателите и индустриалците в България; Заместник-председател и главен финансов директор, Българска стопанска камара; Главен юриконсулт, Юридическа дирекция, Българска търговско-промишлена палата; Експерт-анализатор, Българска търговско-промишлена палата; Икономически съветник, Конфедерация на труда „Подкрепа“;</p>

		<p>Заместник-директор на Института за социални и синдикални изследвания, Конфедерация на независимите синдикати в България;</p> <p>НСИ: Национален координатор на Партньорската проверка и заместник-председател на НСИ; Държавен експерт в дирекция „Обща методология, анализ и координация на статистическите изследвания“; Длъжностно лице по защита на данните;</p> <p>Други участници / наблюдатели: Комуникационен експерт на Партньорската проверка и началник на отдел „Международно сътрудничество“; Главен експерт в отдел „Международно сътрудничество“; Директор на дирекция „Бизнес статистика“;</p>
12:45 - 13:30	Обяд	
13:30 - 14:30	<p>Среща с основни групи потребители – министерства и други публични/частни институции (включително Българската централна банка като потребител)</p>	<p>Експертен екип на партньорската проверка: Всички</p> <p>Правителствени потребители: Директор на дирекция „Информационни системи“, дирекция „Централно координационно звено“ (координираща фондовете от ЕС), Министерски съвет; Старши изследовател „Бизнес цикли, публични финанси, икономическа свобода, конкуренция, бедност и развитие“, Институт за пазарна икономика Директор на дирекция „Статистика“, Българска народна банка; Началник на отдел „Макроикономическа статистика“, дирекция „Статистика“, Българска народна банка; Директор на дирекция „Икономическа политика“, Министерство на икономиката и индустрията; Старши експерт „Общинска администрация“, Национално сдружение на общините в Република България;</p> <p>НСИ: Национален координатор на Партньорската проверка и заместник-председател на НСИ;</p>

		<p>Държавен експерт в дирекция „Обща методология, анализ и координация на статистическите изследвания“;</p> <p>Длъжностно лице по защита на данните;</p> <p>Други участници / наблюдатели: Директор на дирекция „Многосекторна статистика и услуги за потребителите” Комуникационен експерт на Партньорската проверка и началник на отдел „Международно сътрудничество“; Главен експерт в отдел „Международно сътрудничество”;</p>
14:30 - 14:45	Кафе пауза	
14:45 - 16:00	Среща с основни групи потребители – Научна общност	<p>Експертен екип на партньорската проверка: Всички</p> <p>Научна общност Професор в Института за икономически изследвания, Българска академия на науките; Председател на Общото събрание на учените на Института за изследване на населението и човека, Българска академия на науките; Доцент в катедра „Статистика и иконометрия“, Стопански факултет на Софийски университет „Св. Климент Охридски“ Доцент във Факултета по приложна информатика и статистика, Университет за национално и световно стопанство; Ръководител на катедра „Статистика и приложна математика“, Стопанска академия „Д.А. Ценов“;</p> <p>НСИ: Национален координатор на Партньорската проверка и заместник-председател на НСИ; Държавен експерт в дирекция „Обща методология, анализ и координация на статистическите изследвания“; Длъжностно лице по защита на данните;</p> <p>Други участници / наблюдатели: Директор на дирекция „Многосекторна статистика и услуги за потребителите” Главен експерт в отдел „Международно сътрудничество”;</p>
16:00 - 17:00	Вътрешна дискусия на експертния екип на партньорската проверка	
Време	Тема	Участници

Ден 5 - 1 април 2022

09:00 - 9:30	Сесия за обратна връзка с първия орган на статистиката	<p>Експертен екип на партньорската проверка: Всички</p> <p>Орган на статистиката: Началник на отдел „Агростатистика“, главна дирекция „Земеделие и регионална политика“, Министерство на земеделието; Главен експерт в отдел „Агростатистика“, Министерство на земеделието;</p> <p>НСИ: Национален координатор на Партньорската проверка и заместник-председател на НСИ; Държавен експерт в дирекция „Обща методология, анализ и координация на статистическите изследвания“;</p>
09:30 - 10:00	Сесия за обратна връзка с втория орган на статистиката	<p>Експертен екип на партньорската проверка: Всички</p> <p>Орган на статистиката: Директор на дирекция „Анализ, планиране и прогнозиране“, Национален осигурителен институт; Държавен експерт в отдел „Експертиза на работоспособността и трудова злополука“, Национален осигурителен институт;</p> <p>НСИ: Национален координатор на Партньорската проверка и заместник-председател на НСИ; Държавен експерт в дирекция „Обща методология, анализ и координация на статистическите изследвания“;</p>
10:00 - 10:30	Сесия за обратна връзка с третия орган на статистиката	<p>Експертен екип на партньорската проверка: Всички</p> <p>Орган на статистиката: Заместник изпълнителен директор на Изпълнителната агенция по околна среда; Директор на дирекция „Мониторинг и оценка на околната среда“, Изпълнителна агенция по околна среда;</p> <p>НСИ: Национален координатор на Партньорската проверка и заместник-председател на НСИ; Държавен експерт в дирекция „Обща методология, анализ и координация на статистическите изследвания“;</p>

10:30 - 10:45	Кафе пауза	
10:45 - 12:45	Разяснения, оставащи или допълнителни въпроси и области на фокус	<p>Експертен екип на партньорската проверка: Всички</p> <p>НСИ: Национален координатор на Партньорската проверка и заместник-председател на НСИ; Директор на дирекция „Бизнес статистика“; Директор на дирекция „Многосекторна статистика и услуги за потребителите“ Директор на дирекция „Информационни системи и инфраструктура“ ; Комуникационен експерт на Партньорската проверка и началник на отдел „Международно сътрудничество“; Държавен експерт в дирекция „Обща методология, анализ и координация на статистическите изследвания“; Длъжностно лице по защита на данните;</p> <p>Други участници / наблюдатели: Главен експерт в отдел „Международно сътрудничество“; Старши експерт в отдел „Международно сътрудничество“; Старши експерт в отдел „Международно сътрудничество“;</p>
12:45 - 13:45	Обяд	
13:45	Вътрешна дискусия на експертния екип на партньорската проверка	
Ден 6 - 4 април 2022 (чрез Zoom)		
9:00 - 11:00	Вътрешна дискусия на експертния екип на партньорската проверка	Експертен екип на партньорската проверка: Всички
11:00 - 12:00	Обяд	

12:00 - 13:15	Среща с висшия мениджмънт на НСИ: заключения и препоръки - ЧАСТ 1	<p>Експертен екип на партньорската проверка: Всички</p> <p>НСИ, органи на статистиката и правителствени представители: Съветник в политическия кабинет на заместник министър-председателя по ефективно управление; Председател на НСИ; Национален координатор на Партньорската проверка и заместник-председател на НСИ; Заместник-председател на НСИ; Изпълнителен директор на Изпълнителната агенция по околна среда; Заместник изпълнителен директор на Изпълнителната агенция по околна среда; Подуправител на Националния осигурителен институт; Главен директор на главна дирекция „Земеделие и регионална политика“, Министерство на земеделието; Началник на отдел „Агростатистика“, главна дирекция „Земеделие и регионална политика“, Министерство на земеделието; Държавен експерт в отдел „Агростатистика“, Министерство на земеделието; Директор на дирекция „Анализ, планиране и прогнозиране“, Национален осигурителен институт; Държавен експерт в отдел „Експертиза на работоспособността и трудова злополука“, Национален осигурителен институт; Коммуникационен експерт на Партньорската проверка и началник на отдел „Международно сътрудничество“; Началник на отдел „Финансово-счетоводни дейности“; Държавен експерт в дирекция „Обща методология, анализ и координация на статистическите изследвания“;</p> <p>Други участници / наблюдатели: Главен експерт в отдел „Международно сътрудничество“; Старши експерт в отдел „Международно сътрудничество“; Старши експерт в отдел „Международно сътрудничество“; Длъжностно лице по защита на данните;</p>
13:15 - 13:30	Кафе пауза	
13:30 - 14:30	Среща с висшия мениджмънт на НСИ: заключения и препоръки - ЧАСТ 2	<p>Експертен екип на партньорската проверка: Всички</p>

		<p>НСИ и правителствени представители: Съветник в политическия кабинет на заместник министър-председателя по ефективно управление; Председател на НСИ; Национален координатор на Партньорската проверка и заместник-председател на НСИ; Заместник-председател на НСИ; Комуникационен експерт на Партньорската проверка и началник на отдел „Международно сътрудничество“; Началник на отдел „Финансово-счетоводни дейности“; Държавен експерт в дирекция „Обща методология, анализ и координация на статистическите изследвания“;</p> <p>Други участници / наблюдатели: Главен експерт в отдел „Международно сътрудничество“; Старши експерт в отдел „Международно сътрудничество“; Старши експерт в отдел „Международно сътрудничество“; Длъжностно лице по защита на данните;</p>
14:30	КРАЙ НА ПОСЕЩЕНИЕТО ЗА ПАРТНЬОРСКАТА ПРОВЕРКА	

ПРИЛОЖЕНИЕ Б – СПИСЪК НА УЧАСТНИЦИТЕ

Ръководство на НСИ

Сергей Цветарски, Председател на НСИ;
Диана Янчева, Национален координатор на Партньорската проверка и заместник-председател на НСИ;
Богдан Богданов, Заместник-председател на НСИ;
Цветан Нанов, Главен секретар на НСИ;

Директори в НСИ

Анастас Троянски, Директор на дирекция „Бизнес статистика“;
Антоанета Илкова, Директор на дирекция „Многосекторна статистика и услуги за потребителите“
Магдалена Костова, Директор на дирекция „Демографска и социална статистика“
Валентин Чавдаров, Директор на дирекция „Обща методология, анализ и координация на статистическите изследвания“;
Юрий Стаменов, Директор на дирекция „Информационни системи и инфраструктура“ ;

Други експерти от НСИ

Анета Фасулкова, Началник на отдел „Финансово-счетоводни дейности“;
Албена Данчева, Началник на отдел „Потребителски цени, цени на жилища и паритети на покупателната способност“, дирекция „Макроикономическа статистика“;
Даниела Симеонова, Комуникационен експерт на Партньорската проверка и началник на отдел „Международно сътрудничество“;
Десислава Манчева, Началник на отдел „Връзки с потребителите и е-услуги“;
Евелин Йорданова, Началник на отдел „Статистика на здравеопазването и правосъдието“
Гергана Чешмеджиева, Началник на отдел „Сметки в околната среда и енергетиката“, дирекция „Макроикономическа статистика“;
Гиргина Николова, Началник на отдел „Сметки и цени в селското и горското стопанство“, дирекция „Макроикономическа статистика“;
Невена Карабашева, И.д. началник на отдел „Човешки ресурси“;
Силвия Кавгаджийска, Началник на отдел „Статистика на външната търговия със стоки“;
Свилен Кателиев, Началник на отдел „Статистика на образованието и културата“;
Тодор Давидков, Началник на отдел „Статистика на пазара на труда“;
Държавен експерт в дирекция „Обща методология, анализ и координация на статистическите изследвания“;
Длъжностно лице по защита на данните;
Главен експерт в отдел „Нефинансови национални и регионални сметки“, дирекция „Макроикономическа статистика“;
Главен експерт в дирекция „Обща методология, анализ и координация на статистическите изследвания“;
Главен експерт в дирекция „Информационни системи и инфраструктура“;
Главен експерт в отдел „Международно сътрудничество, отговорен за връзките с медиите“;

Главен счетоводител;
Главен експерт в отдел „Международно сътрудничество“;
Главен юрисконсулт в дирекция „Правни дейности“;

Младши персонал

Младши експерт в отдел „Статистика на населението и жилищния фонд“, дирекция „Демографска и социална статистика“;
Старши експерт в отдел „Международно сътрудничество“;
Главен експерт в отдел „Регионална статистика и индикатори за мониторинг“, дирекция „Многосекторна статистика и услуги за потребителите“;
Държавен експерт в отдел „Краткосрочна бизнес статистика и статистика на транспорта“, дирекция „Бизнес статистика“;
Главен експерт в отдел „Нефинансови национални и регионални сметки“, дирекция „Макроикономическа статистика“;
Главен експерт в отдел „Статистика на образованието и културата“, дирекция „Демографска и социална статистика“;
Старши експерт в отдел „Международно сътрудничество“;
Старши експерт в отдел „Информационни системи и приложен софтуер“, дирекция „Информационни системи и инфраструктура“;

Органи на статистиката

Диана Атанасова, Началник на отдел „Агростатистика“, главна дирекция „Земеделие и регионална политика“, Министерство на земеделието;
Държавен експерт в отдел „Агростатистика“, Министерство на земеделието;
Главен експерт в отдел „Агростатистика“, Министерство на земеделието;
Главен експерт в отдел „Експертиза на работоспособността и трудова злополука“, Национален осигурителен институт;
Драгомир Драганов, Директор на дирекция „Анализ, планиране и прогнозиране“, Национален осигурителен институт;
Актюер, отдел „Статистически, актюерски анализи и прогнозиране“, дирекция „Анализ, планиране и прогнозиране“, Национален осигурителен институт;
Държавен експерт в отдел „Експертиза на работоспособността и трудова злополука“, Национален осигурителен институт;
Веселина Рошлева, Заместник изпълнителен директор на Изпълнителната агенция по околна среда;
Мадлена Станимирова, Директор на дирекция „Мониторинг и оценка на околната среда“, Изпълнителна агенция по околна среда;
Евгения Петкова, Началник на отдел „Мониторинг на отпадъците“, Изпълнителна агенция по околна среда;

Официални лица

Росица Карамфилова-Благова, Изпълнителен директор на Изпълнителната агенция по околна среда;
Весела Караиванова-Начева, Подуправител на Националния осигурителен институт;
Николай Маринов, Главен директор на главна дирекция „Земеделие и регионална политика“, Министерство на земеделието;

Съветник в политическия кабинет на заместник министър председателя по добро управление;

Други заинтересовани страни

Доставчици на данни

Главен експерт, Дирекция „Интрастат“, Национална агенция по приходите;
Началник на отдел „Стратегически анализи и прогнози и развитие на справочна инфраструктура“, дирекция „Информационни системи и аналитична дейност“, Агенция „Митници“ към Министерството на финансите;
Началник на отдел в дирекция „Бюджет и финансови параметри“, Национална здравноосигурителна каса;
Представител на отдел „Електронна обработка на информация“, главна дирекция „Гражданска регистрация и административно обслужване“, Министерство на регионалното развитие и благоустройството;
Главен експерт в отдел „Планиране и статистика“, дирекция „Координация и информационно-аналитична дейност“, Министерство на вътрешните работи;
Началник на сектор „Дизайн и развитие на информационни системи и компоненти за информационни системи“, дирекция „Комуникационни и информационни системи“, Министерство на вътрешните работи;
Директор на дирекция „Анализ, планиране и прогнозиране“, Национален осигурителен институт;
Експерт в отдел „Политики за стратегическо развитие“, Министерство на образованието и науката;
Младши експерт в отдел „Политики за стратегическо развитие“, Министерство на образованието и науката;
Директор на дирекция „Информационни технологии и пространствени данни“, Агенция по геодезия, картография и кадастър“
Главен секретар на Националния център за информация и документация;

Медии

Генерален директор на Българска телеграфна агенция;
Водещ на публицистичното предаване „Референдум, Българска национална телевизия;
Журналист, Нова бродкастинг груп;
Журналист, БТВ Медия груп;
Бизнес редактор, вестник „24 часа“;
Бизнес редактор, Dnevnik.bg

Бизнес организации, федерации и синдикати

Изпълнителен директор на Асоциация на индустриалния капитал в България;
Член на постоянния комитет „Данъци и право“, Конфедерация на работодателите и индустриалците в България;
Заместник-председател и главен финансов директор, Българска стопанска камара;
Главен юрисконсулт, Юридическа дирекция, Българска търговско-промишлена палата;
Експерт-анализатор, Българска търговско-промишлена палата;
Икономически съветник, Конфедерация на труда „Подкрепа“;
Заместник-директор на Института за социални и синдикални изследвания,

Конфедерация на независимите синдикати в България;

Министерства и други публични/ частни институции

Директор на дирекция „Информационни системи“, дирекция „Централно координационно звено“ (координиращо фондовете от ЕС), Министерски съвет;

Директор на дирекция „Статистика“, Българска народна банка;

Началник на отдел „Макроикономическа статистика“, дирекция „Статистика“, Българска народна банка;

Директор на дирекция „Икономическа политика“, Министерство на икономиката и индустрията;

Старши експерт „Общинска администрация“, Национално сдружение на общините в Република България;

Старши изследовател „Бизнес цикли, публични финанси, икономическа свобода, конкуренция, бедност и развитие“, Институт за пазарна икономика

Научна общност

Професор в Института за икономически изследвания, Българска академия на науките;

Председател на Общото събрание на учените на Института за изследване на населението и човека, Българска академия на науките;

Доцент в катедра „Статистика и иконометрия“, Стопански факултет на Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Доцент във Факултета по приложна информатика и статистика, Университет за национално и световно стопанство;

Ръководител на катедра „Статистика и приложна математика“, Стопанска академия „Д.А. Ценов“;

** Преводът на документа от английски на български език е извършен от лицензиран преводач, който удостоверява с подписа си верността му.*